

SITUATION

S

T

H

L

M

#219

NOVEMBER 2015
ÅRGÅNG 20

PRIS: 50 kronor
SÄLJAREN ERHÅLLER HÄLFTEN

NARKOFOBI

KÖRT
I STAN

VANDRA
I NEON

ORDLÖS
TEATER

ANNA

"Det är svårare att bygga frihet än att verkligen slå rot"

TERNHEIM

MANGE HELLBERG SUDAKISTAN RALLYJONNA ZELDA SVINNLANDET MARCUS LINDEEN

HUMOR
TEATER

TOR 3 DEC
ANNA BLOMBERGS VÄRLD
En av landets främsta komiker på Sverigeturné!

HUMOR
TEATER

14 NOV
TILL HÄST GENOM VÄSTERBOTTEN
En bokpresentation i gränslandet mellan talbok, powerpoint och hiphop.

HUMOR PÅ SÖDRAN

HUMOR
PERFORMANCE

26 NOV-30 DEC
CARL-EINAR HÄCKNER: SKÄRVOR
Trolleri, monologer, humor och infall!

HUMOR

SÖN 6 DEC
MARGARET CHO [USA]
The psyCHO Tour: There's No I In Team, But There's a CHO in Psycho.

SODRATEATERN.COM / 08-531 994 90

Sveriges internationella scen för musik, teater och debatt

RIKSTEATERN

STOLT
ÅGARE

20 TYSTA EFTERMIDDAGAR I FÖRORTEN NÄR MAN KOM HEM – MAN HADE TID DÅ PÅ ETT ANNAT SÄTT, INNAN MOBILERNA

Anna Ternheim höll alltid på med musik, efter att hon fick sin första gitarr som tioåring.

14 DET ÄR KUL NÄR DET ÄR KNÖLIGT OCH BÖKIGT

Magnus Dufva kör lastbil på innerstadens trånga gator.

28 INGEN SKA KALLA OSS FÖR MISSBRUKARE. DET ÄR STIGMATISERANDE

Berne Stålenkrantz på Svenska Brukarföreningen om att ord har betydelse.

12 Mange Hellberg

Skriver låtar om ensamstående mammor, barn som inte får vara barn, droger och människor som inte har tak över huvudet.

32 Vandra i neon

De neonfärgade reflexkläderna blir allt fler i stan. De syns (eller syns inte?) överallt.

34 Stumt spel

Pantomimteatern i Stockholm är mer än vitpudrade ansikten.

56 Svepet

Sudakistan, Mirando Bok, Svinnlandet, Dear Director, poesifestival, Zelda, recensioner med mera.

7 Jonna Eson Brådhe

"Rallyjonna" är den enda nordiska föraren i Cross Country Rally i Qatar.

8 Gata fram och tillbaka

Över Fisksätra torg passerar människor på väg till museet för att dela ut post eller samtala en stund på en bänk om "förteetningen" av stan.

10 Situation Waldersten

11 Maria Hagström

Tänker på tjejen som kräcktes så tyst och hon som stod upp på tunnelbanan.

40 Stolt

Det kom ett brev en dag.

42 Min plats i stan

Magdalena Hindrikes är fascinerad av historia och Gamla stan.

45 Mina drömmar

Jack Satanius har alltid velat jobba med ljud.

55 Korsord

64 Brillant

Gabriella Klint är världsmästare på trädskojebygge.

66 Läsaren

Cecilia Wemming, Skanstull.

Årets journalist-nominering och ord av betydelse

örst och främst: Situation Sthlms chefredaktör och ansvariga utgivare Ulf Stolt är nominerad till Årets journalist! I skrivande stund vet jag inte vilka de andra två nominerade är, men helt säkert är att vinnaren koras på Sveriges tidskrifters stora tillställning Tidskriftsgalan 26 november.

Just nu är Ulf Stolt bortrest, men innan han åkte hann han träffa sångaren och låtskrivaren Anna Ternheim som reser mellan Stockholm och New York. Hon flackar fram och tillbaka på sitt konstnärsvi-sum mellan sina två lägenheter, kan byta omgivning med kort varsel och tycker om rörelse, säger att hon är en vandrare.

MUSIKARTISTEN MANGE HELLBERG

säger att han är en krigare. Beväpnad med pennan skriver han låtar med berättelser om hemlöshet, barn som inte får vara barn, ensamstående mammor och droger. Och ord har betydelse.

Det menar också Berne Stålenkrantz som är Svenska Brukarföreningens ordförande. Det har betydelse om någon kallar honom och hans kollegor för missbrukare eller om man säger människor som använder narkotika. Han vill helt stryka ordet missbrukare, eftersom han anser att det är stigmatiserande. Däremot vill han lägga till ett nytt ord till ordlistan: narkofobi.

Hos Pantomimteatern i Stockholm

är däremot föreställningarna ordlösa. Här har rörelser varit det enda språket sedan 1977 då de slog upp portarna. Nu håller mimarna till på teater Påfågeln vid S:t Eriksplan och de gör mimteater som kan förstås av både döva och hörande personer, barn som är födda i Sverige och barn som är på flykt. Ett tyst universellt språk, som främst riktar sig till barn men som också lockar vuxna.

ATT BYGGA KOJOR brukar väl mest vara något som barn ägnar sig åt, men även det lockar vuxenvärlden. När det skulle utses en världsmästare i trädskojebygge var det vuxna som klättrade upp i träden. Juryn bestod av barn i åldrarna 7 till 9 år och några arkitekter.

Vinnare i VM i trädskojebygge blev Gabriella Klint och hennes arkitektkollegor med sin koja "Den magiska megafonen", som är döpt efter kojans öppning längst upp som är formad som en megafon där barn kan höras och uttrycka sina åsikter. Det är också ord av betydelse.

Grattis till Gabriella Klints lag och grattis till nomineringen Ulf Stolt. Välkommen till nummer 219.

Maria Hagström
Tf chefredaktör

Situationister "Jag skriver mycket, håller på med en bok. Har 1000 sidor oredigerat material. Titeln är *Själens sista resa, andarnas dimension*"

Anders Jimmy Andreasson

GÖR: Säljer Situation Sthlm bland annat Älvsjö.

"**JAG HAR SÅLT** tidningen i drygt två månader. Blev tipsad av försäljarna Lena och Ronny, som tog med mig hit och presenterade mig för personalen. Jag säljer mest i Älvsjö, vid Coop och Ica Maxi. Men det beror på vilken dag i månaden det är – är det nytt nummer håller jag mig i Älvsjö, men när folk redan har köpt där flyttar jag mig till centrala Stockholm.

ÄR FÖDD I Söderhamn, men har bott i Stockholm länge, lite överallt: Hässelby, Kungsholmen och Tensta. Bäst gillade jag Hässelby Gärd, men så som det såg ut på åttiotalet innan man byggde sönder området. Kungsholmen ser däremot ut som det alltid har gjort.

Jag skriver mycket, håller på med en bok. Har 1000 sidor oredigerat material. Titeln är *Själens sista resa, andarnas dimension*. Skriver också poesi och har med några dikter i tidningen nu. Där kallar jag mig för Kapinjus."

Maria Hagström

GÖR: Tillförordnad chefredaktör för detta nummer.

"**JAG SKULLE TRÄFFA** 'Maggis' för en intervju i Gamla stan. Såg henne på avstånd, det tidigare mörkröda håret var nu ljus korallfärgat och lyste upp Lilla Nygatan. Tyckte att det passade henne. Men hårfärgen, berättade hon, var ett misstag: hon hade sovit på en toalett under natten och hann somna innan hon fixat håret klart. Vaknade några timmar senare och insåg: blekningsmedlet

var ju fortfarande kvar i håret! Så det blev såhär, sa hon och tillade: Blev rätt snyggt och coolt ändå va?" Vad hon sedan berättade kan ni läsa på sidan 42.

DET ÄR EN av alla historier jag kan få höra som reporter på Situation Sthlm. Då och då hoppar jag också in som chefredaktör. Det innebär förstås även helt andra uppgifter, till exempel att ta emot material, sätta rubriker, inse mitt i natten att jag glömt att kolla en grej och dra korsordsvinnare. Sådana saker, och det är riktigt kul."

REDAKTION

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Ulf Stolt
ulf@situationsthlm.se
08-545 953 90

Tf chefredaktör
Maria Hagström
maria@situationsthlm.se

Art Director
Johan Olsson

Webbredaktör
David Bogerius

Redaktionsråd
David Bogerius, Gerd Eriksson,
Alexandra Sundqvist

Korrektur
Hanna Hård, Helena Gunnarsson

Medverkande skribenter
Henrik Emilson, Maria Lindén

Medverkande fotografer och illustratörer
Marc Femenia, Martina Holmberg,
Joel Nilsson, Sara Moritz, Magnus Sandberg, Jesper Waldersten

För osignerat material svarar redaktionen. Redaktionen ansvarar ej för insänt icke beställt material.

Hemsida
www.situationsthlm.se

E-post
red@situationsthlm.se

Tryck
V-Tab 2014

Räckvidd
147 000 läsare
(Orvesto konsument 2014:helår)

Upplaga
34 100 ex/mån (TS helår)
ISSN: 1400-4437

LEDNING & ADMINISTRATION VD
Pia Stolt
pia@situationsthlm.se
08-545 953 87

Ekonomi
Lilian Dahlqvist
lilian@situationsthlm.se
08-545 953 86

Adress
Timmermansgatan 38
118 55 Stockholm

Tel
08-545 953 91

Fax
08-668 79 09

Organisationsnummer
55 66 49-1071

Plusgiro/Bankgiro
pg. 25 59 89-6
bg. 5774-9327

SOCIAL VERKSAMHET Verksamhetsansvarig
Jenny Lindroth
jenny@situationsthlm.se
08-545 953 88

Samordnare
Ingmari Olofsson
ingmari@situationsthlm.se
08-545 953 81

Jonas Svensson
jonas@situationsthlm.se
08-545 953 81

Telefonnummer distribution
08-545 953 81

Öppettider
Måndag till fredag kl. 8-15
Lördag kl. 10-14

Plusgiro/Bankgiro
pg. 28 19 18-3
bg. 5357-3259

Organisations-nummer
8024 11-1497

ANNONSERING & PRENUMERATION
Herman Sundgren
herman@situationsthlm.se
08-545 953 94

Carl Larsson
carl.larsson@mediakraft.se
tel. 070-147 50 29

Robert Wallner
robert.wallner@mediakraft.se
tel. 070-992 53 43

Privatprenumeration
12 nummer kostar 660 kronor

E-post
situationsthlm@pressdata.se

441 Trycksak 428

Välkommen till ett fastighetsbolag där tekniken är livsviktig

Läs mer om våra lediga jobb på www.locum.se/arbete

VÄRDEN FÖR VÄRDEN

I huvudet på läsarna

"Mer samhällskritik vore önskvärt från min horisont"

Gillar de udda reportagen

Har just återupptäckt Situation Sthlm.

Det jag tycker bäst om är de lite udda reportagen, små oansenliga gator i stan, och överhuvudtaget sånt som man inte får veta annars. Mer samhällskritik vore önskvärt från min horisont.

Kändisreportagen får gärna vara, men jag förstår att de kan locka andra och därför kan anses nödvändiga. Personligen tycker jag att det oftast är samma kändisar som rör sig i medierna och inte har så mycket nytt att komma med.

Försäljarnas inlägg är läsvärda. En bra tidning med andra ord.

MILDRED

SVAR: Hej Mildred och välkommen tillbaka som läsare.

Kul att du tycker att det är en bra tidning och att du gillar de "udda reportagen". Vi försöker aktivt hitta platser, vinklar och företeelser som inte alla skriver om. Det är intressant med det lite ovanliga och märkliga eller att nörda ner sig i detaljer som annars sällan kommer fram.

Olika läsare uppskattar olika artiklar och ämnen, så vi försöker också att ha en bredd, inklusive reportage med kända personer.

Reportage som innehåller samhällskritik är återkommande inslag i tidningen. Kanske kommer du då att uppskatta reportaget om Svenska Brukarföreningen på sidan 28.

Och vill du läsa mer av försäljarnas inlägg så finns de samlade i en bok som kom ut tidigare i höst: *Hemlös – med egna ord: texter ur Situation Sthlm 2008-2014*.

Den finns i bokhandeln och på nätsidor där böcker säljs.

MARIA HAGSTRÖM
TF CHEFREDAKTÖR

Vart är retoriken på väg?

Jag vill berätta för er att jag satte mitt morgonte i halsen i lördags då jag tittade på morgonnyheterna på TV4.

Till en början var jag ljummet positiv till att två killar ska visa mode för andra killar. Positiv var jag dock endast fram till dess att modeexpert Oscar Arrsjö benämner en av sina outfits som "uteliggarchic".

Jag blev oerhört upprörd och skrev ett argt mail till TV4:s redaktion. Jag fick ett "lamt" svar att de skulle ta upp det och att denne person tyckte att det var tråkigt att jag kände så. Tråkigt?! När är det inte tråkigt att människors svåra utsatthet används i samma kontext som chic? Personligen undrar jag vart retoriken är på väg.

ANNA-MARIA ERIKSSON

Får tidningen i brevlådan

Vill tacka för tidningen som kommer i brevlådan varje månad. Jag är bara i Stockholm några gånger om året och har inte möjlighet att köpa tidningen särskilt ofta, därför blev jag prenumerant för några år sedan. Ser fram emot varje nummer.

Tycker särskilt om intervjuerna med omslagspersonen. Gillar att det är långa intervjuer där det finns plats att utveckla resonemangen.

Ni har också viktiga reportage och skriver om intressanta och berörande livsöden. Har dessutom fått många bra boktips från era recensioner!

SVEN-DLOV

SVAR: Kul att höra att du är en nöjd prenumerant! Om det finns andra som inte kan köpa Situation Sthlm av en försäljare går det att prenumerera. Då stödjer du vår sociala verksamhet. En helårsprenumeration kostar 660 kronor. För att teckna en prenumeration kontakta situationsthlm@pressdata.se eller ring 08-799 63 86.

MARIA HAGSTRÖM
TF CHEFREDAKTÖR

Skriv till I huvudet på läsarna

Situation Sthlm, Timmermansgatan 38, 118 55 Stockholm. Fax: 08-668 79 09. Mejl: red@situationsthlm.se. Skriv namn och postadress (om du har någon). Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insänt material.

Vi vill ha dig.

Och din brorsa. Din mamma. Din granne. Och kanske din kompis. För tillsammans kan vi göra världen bättre. Vill du vara med? **Sms:a medlem till 72900** eller gå in på www.naturskyddsforeningen.se. Ett medlemskap kostar 24 kr/mån.

90 SVENSK
KONTO INSAMLINGS
KONTROLL

 Naturskyddsföreningen

HUVUDSTAN

Förortens förebilder

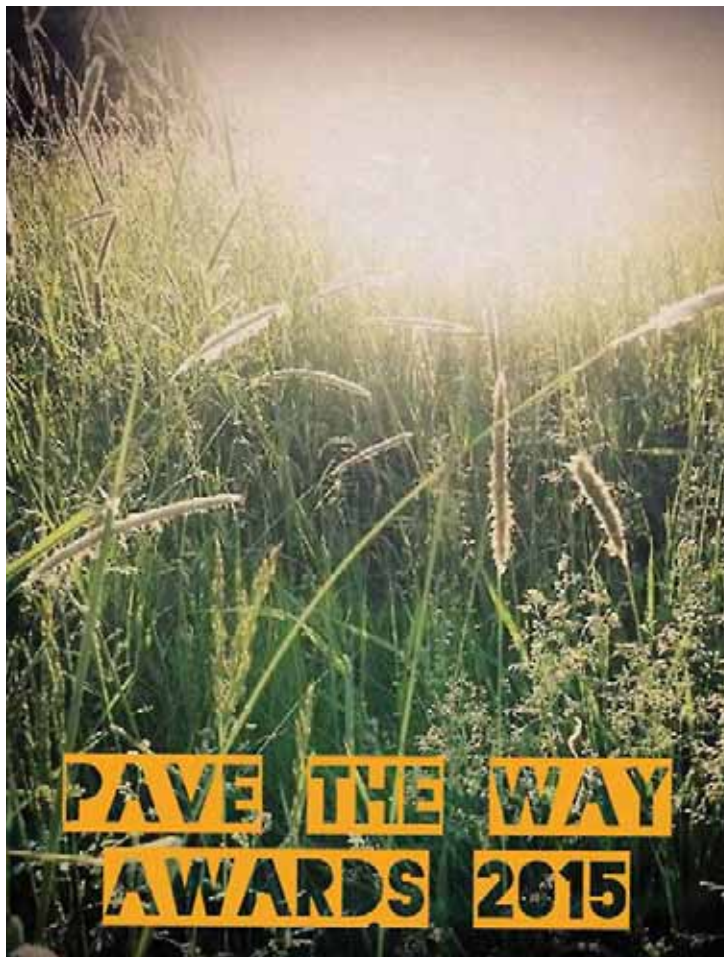
GALA Den 4 november är det dags för Pave the Way Awards 2015 – en gala som lyfter fram människor från miljonprogrammets förorter. 100 förebilder har valts ut bland dubbelt så många nomineringar, det är framstående idrottsmän, företagsfolk, akademiker, musiker, författare, men också lokala hjältar, som en busschaufför som sprider glädje i sitt närområde.

– Lyfter man fram en eller två personer från förorten gör det ingen skillnad. Men hundra personer gör det och vi vill visa vilken kraft som finns, säger Madeleine Opira från tankesmedjan A Million Minds som är en av arrangörerna.

Galan startar klockan 18.00 på Kista Nod. Förutom att de bjuder på mat och musik och 100 förebilder kommer demokrati- och kulturminister Alice Bah Kuhnke vara där att dela ut tre hedersnomineringar.

Evenemanget är gratis, men föransökan krävs: ptwa@amillionminds.se

GERD ERIKSSON

"Minst en person hade dessutom mage att invända mot att hen blev bortkörd, med motiveringen 'men hallå, jag fotar faktiskt, det är min rättighet!'"

Polisen Södermalm berättar i ett Facebookinlägg om att de vid en stor bilolycka på Götgatan gång på gång var tvungna att mota bort folk som gick fram till bilvraket, fotograferade och var i vägen för räddningspersonal.

Filmfestivalen har fokus på migration

FILM Stockholms filmfestival pågår mellan 11 och 22 november och ämnet för festivalens Spotlight-sektion med filmer, regissörmöten och seminarier, är migration. Git Scheynius är festivalchef:

– Anledningen till att vi har tema migration är det aktuella samhällsläget och att vi står inför en flyktingkris som vi håller på att hantera. Film är

ett utmärkt sätt att skaffa sig ökad kunskap om människor bakom nyhetsfasaden. Jag ser det som att

vi har nyheterna för att få information om vad som har hänt, dokumentärfilm för att få djupare kunskap i ärendet och spelfilmen som ett sätt att bli känslomässigt berörd, säger hon.

– Det knippe av filmer vi har tar upp ämnet ur olika perspektiv, alltifrån vår världspremiär på den svenska filmen *I jakt på ett bättre liv*, om tiggarna på gatorna, till vår öppningsfilm *Mediterranea* om flyktingvägen över Medelhavet.

HENRIK EMILSON

Mindfulness i skogens mörker

NATUR Måndagskvällen 16 november blir det en stilla vandring i Tyrestaskogen till ljuset av fotogenlyktor. Varma kläder rekommenderas och det blir olika sinnesövningar längs vägen där deltagarna ska fokusera både inåt och utåt. Det kan vara att lyssna på lövens sus, titta på månen, blunda och känna dofterna eller att vandra i tystnad en stund.

– Vi provar på att använda naturen för att öva medveten närvaro. Till skillnad från stadens alla ljud och larm som pockar på vår uppmärksamhet så bjuder skogen på något helt annat. Och mörkret ger en speciell känsla, säger Bosse Rosén som är naturguide och instruktör i mindfulness.

Vandringen pågår i två timmar och är två kilometer lång. Det är varken fråga om prestation eller tävling. Evenemanget är gratis, men föransökan görs på utinaturen.se

GERD ERIKSSON

Prisbelönda bilder på turné

UTSTÄLLNING Den som vill se fantastiska pressfoton från hela världen ska bege sig till Liljeholmstorgets galleria mellan 30/10 och 15/11. Då visas de 125 vinnarbilderna från tävlingen World Press Photo där. Fotografer från 131 länder har totalt skickat in 97 912 bilder. Svenska Åsa Sjöström är en av dem, hon kom på andra plats i kategorin vardagsliv.

– Att få ett hedersnämmande i en så prestigefylld tävling är så klart speciellt. Min bild heter "Birthday Chocolate" och visar två pojkar i Moldavien.

Vad tycker du om att era bilder ställs ut i ett köpcentrum?

– Oftast visas bilderna på gallerier, nu när de ställs ut på en annan plats tror jag att det finns möjlighet för fler människor att se dem, säger fotografen Åsa Sjöström.

GERD ERIKSSON

RALLY JONNA ESON BRÅDHE TÄVLAR I QUATAR

"Blir en helt ny grej med sanddyner i öknen"

21-ÅRIGA JONNA ESON Brådhe är den enda föraren från Norden i Cross Country Rally i Qatar 2 till 7 november.

– Jag var helt mållös först när jag fick reda på att jag var uttagen. Jag trodde inte riktigt på det då det var 85 tjejer från 39 olika länder som ansökte. Jag älskar nya utmaningar och åker dit för att göra mitt bästa och samla så mycket erfarenhet som möjligt. Det blir en helt ny grej med sanddyner i öknen då jag är van vid smala grusvägar.

Jonna Eson Brådhe tävlingsdebuterade som kartläsare 2008 och två år senare fick hon själv köra bilen i ungdomsrally. Som tredje generationens rallyförare, mormor Margot har till och med kört Monte Carlo-rallyt, blir det mycket rallysnack runt matbordet.

– Vi lever i det konstant och planerar i stort sett allt efter rallyn. Även om man stöter på motgångar många gånger så vet jag vad jag vill och brinner för.

Jonna Eson Brådhe driver ett eget event- och cateringföretag och tar gärna beställningar på bland annat födelsedagstårtor, men de flesta av dygnets timmar går åt till Team Rally-Jonna. Sedan 2013 är en dokumentärfilm under inspelning.

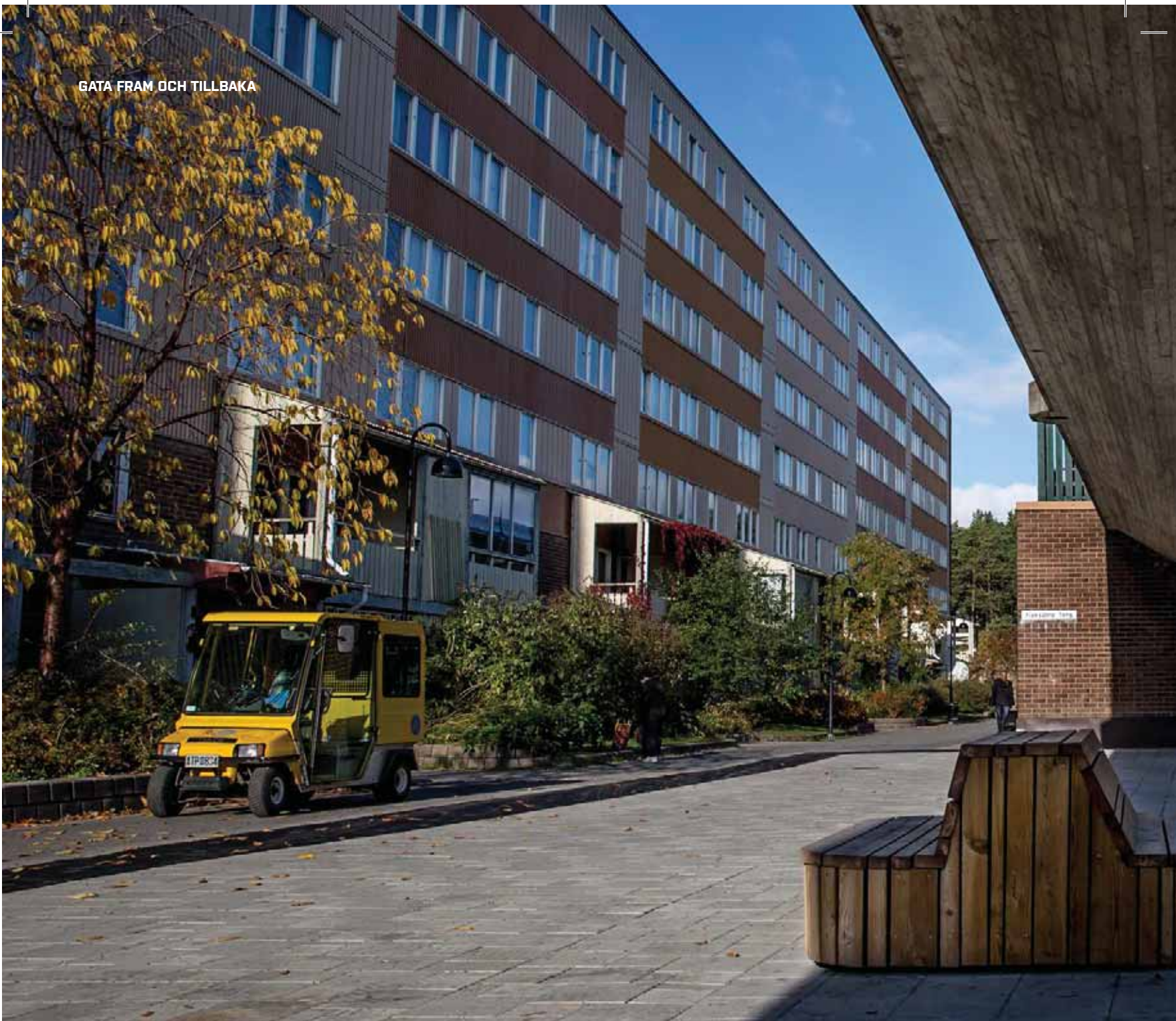
– Jag var inte sen att tacka ja när filmbolaget hörde av sig. Filmen blir 58 minuter lång och kommer att sändas på SVT. Den visar att rally handlar om så mycket mer än att köra fort med en bil och hur mycket arbete som krävs för att lyckas. Det är ingen billig sport!

En och annan segerpokal har körts hem, den senaste i DM. Hon tävlar för Vallentuna MK men bor i Värberg.

– Jag trivs bra, men det är klart att det är skillnad från när jag var liten och kunde springa ut och leka med mina kompisar och cykla på gatan på ett annat sätt än i dag. Det har byggts så mycket, förut var det mer landet här.

DAVID BOGERIUS

JILL ESON BRÅDHE

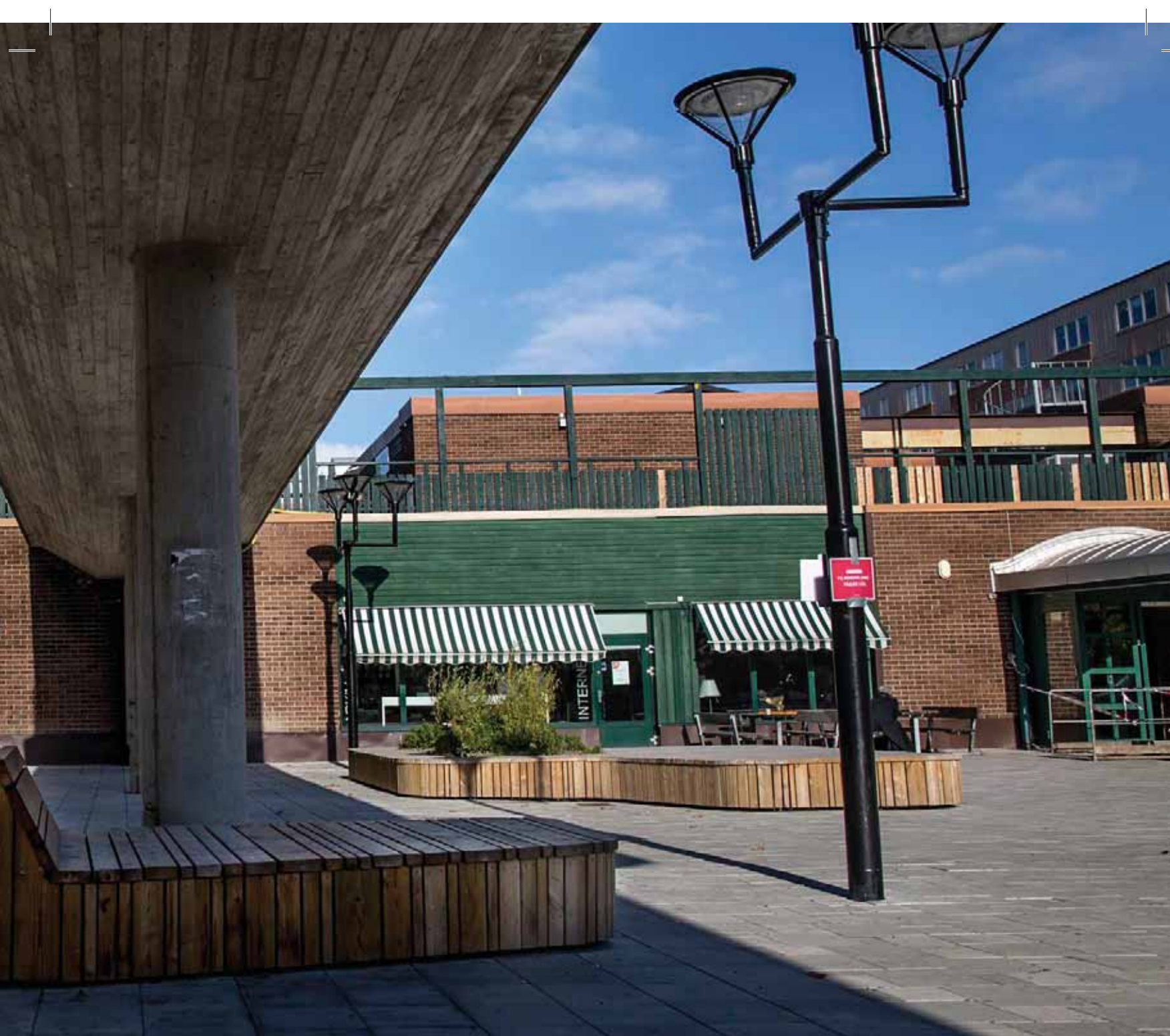

Fisksätra torg 12.10–13.01

Över Fisksätra torg passerar människor på väg till museet, för att dela ut post eller samtala en stund på en bänk om vårdcentralens matschema och "förteetningen" av stan. TEXT **MARIA LINDÉN** FOTO **MAGNUS SANDBERG**

FISKSÄTRA TORG HAR formen av ett U. Två raksträckor med bostadshus möts i ett torg med kyrkan på ena kortsidan – en modern tegel- och glasbyggnad i två våningar med kyrkporten direkt mot torget – och biblioteket på den andra.

På torget sitter två damer och pratar på ett slags trädäck som är både bänk och blomrabatt. En äldre kvinna med långt, utsläppt hår sitter på en av de traditionella bänkarna på andra sidan torget, hon ber om en krona. En kvinna med rullator slår sig ner och de pratar om vårdcentralens matschema. På bänken närmast köpcentret sitter en man i pensionsåldern. Han tar upp en termos och

en dubbelsmörgås med ost ur sin ryggsäck och börjar äta. Utanför biblioteket sitter ett gäng unga män och pratar och röker. En kvinna med träningsbyxor och himmelsblå täckjacka kommer ut från centrum med en genomskinlig påse med ett paket ägg och en gigantisk chokladkaka i handen. Hon sneddar över torget och försvinner in i en port på andra sidan, och en doft av tvättmedel lägger sig över torget en stund.

TORGET HAR BRA akustik. Det går att höra alla samtal trots slamret från en grävande man. Mannen med termos får sällskap av en karl med en kartong som det står "höghastighetsmodem"

på. På ekensnack uttrycker de sitt missnöje med förtätningen, eller "förteeetning". "Förteeetningen" och "fula arkitektritade sommarhus" har förstört de vackra vyerna på deras cykelturer.

En skata sätter sig på kyrktaket. "170 000 för en kåk i Östersund. Men det finns inga jobb där", filosoferar karlarna på bänken. En lång man, också han med genomskinlig plastpåse, fast med päron i, stannar mitt på torget och vinkar med båda händerna till någon i fjärran. Brevbäraren parkerar sitt gula fordon samtidigt som ett mörkt moln drar in över husen och det blir kyligare.

Mannen med modemet bryter upp. "Hej grabben!", ropar termosmannen

till en ung kille med keps, hund och axlarna uppdragna, och får en nick till svar. En kvinna går in i porten där det står Fisksåtra museum.

TVÅ MÄN SOM är mycket lika varandra, bröder, kanske rent av tvillingar, sätter sig på bänken närmast kyrkan. De pratar vända mot varandra, deras profiler är identiska. Löv singlar ner från ett träd och ekollon dunsar mot stenbeläggningen men "bröderna" trotsar höstkänslan och är somrigt strumplösa. "Hej, fint väder vi har i dag", säger en av dem till en kvinna med eldrött hår och solglasögon. "Vi ska vara glada för varje dag", svarar hon vänligt.

Kyrkans anslagstavla är fullbe-

lamrad av affischer om soppa, yoga och barnverksamheten som heter "minifiskar". Volontärer till kyrkans arbete med flyktingar efterlyses, det ska hållas en informationsträff. Två vita fordon, som ser ut som blandning mellan påvemobilen och en golfbil, svänger upp på torget, varningstrianglarna matchar höstlöven. Passagerarna vinkar åt bröderna som vinkar tillbaka. Bilarna gör en U-sväng under gångbron, kommer tillbaka, åker bakom kyrkan och plötsligt är de på gångbron. "Hej, dig känner jag igen", säger en kvinna till karln med termos och slår sig ner. Det lyser inne i Fisksåtra museum och altandörren står lite på glänt.

Situation **Waldensten**

Nyspitad hand.

MARIA HAGSTRÖM JAG TÄNKTE PÅ TJEJEN SOM ALLTID STOD UPP I TUNNELBANAN. DET BRÄNNER MER KALORIER.

Jag kände en tjej en gång som kräcktes så tyst. Hon dolde sina dämpade hulkingar i ljudet från toalettens spolning. De kunde bara höras om man lyssnade riktigt nära dörren. Om nätterna åt hon upp all glass i frysen.

Jag tänkte på henne när jag häromdagen läste en artikel om ätstörningar. Om att det ökar – eller i alla fall: fler söker vård. Att det blir ett rekordår på Stockholms centrum för ätstörningar. Läste att det är köer dit.

Jag tänkte också på tjejen som alltid stod upp i tunnelbanan. Det bränner mer kalorier att stå upp än att sitta. Hon brukade ofta göra

situps på golvet och jag såg benen tydligt i hennes 18-åriga kropp. Revbenen, lårbenet och nyckelbenen, det fanns inget fett som kunde göra deras skarpa konturer mjukare.

JAG MINNS OCKSÅ hon som försökte åt andra hållet, som ville gå upp i vikt. Vänner sa att hon kunde få lite fett från deras lår, för att det behövdes på hennes alldeles för smala ben och behövde plockas bort från deras. Win-win-situation. Alla vet att det är taskigt att säga: "shit va tjock du är", men det var få som fattade att "shit va smal du är" också kändes. Jag var då 14 år och klädde mig i dubbla långkalsonger under jeansen för att

se bredare ut. Men några år senare skulle även jag under en period räkna kalorier, kalkylera intag mot uttag, väga kilogram, göra matematik av min kropp.

Jag tänker att det är få som kommer undan trycket utifrån och inifrån. Jag tänker att nästan alla kvinnor jag känner har eller åtminstone har haft en skev relation till mat och sina kroppar. Många har haft ätstörningar som inte syns.

OM MAN INTE snackar siffrorna (cirka 130 000) för antalet som fått en ätstörningsdiagnos utan också räknar med ett uppskattat mörkertal (bara 10 procent uppskattas få en

diagnos, enligt atstorningar.se) så pratar vi om över en miljon människor i Sverige. Vanligast är ätstörningen UNS – utan närmare specifikation. Det är personer som har problem med sitt ätande och ständigt är upptagna av tankar på mat och vikt. Riskerar att utveckla anorexi eller bulimi. Riskerar att vänta i kö.

Jag tänker på den dag då tjejen som kräcktes så tyst var ovanligt blek. Jag ska hem och sova, sa hon. En halvtimme senare ramlade hon ihop på gatan. Ambulans larmades. Hon lades in för vård av den kropp och det psyke som redan fått utstå för mycket påfrestningar i livet. Hon var knappt 20 år fyllda. 📞

Har ni plats för en tonåring till vid matbordet?

Behovet av familjehem är större än någonsin, till del beroende av den situation som nu råder i vår omvärld.

Läs mer på attvarafamiljehem.nu

Humana

>> LA CAGE AUX FOLLES

MANUS: HARVEY FIERSTEIN MUSIK & SÅNGTEXTER: JERRY HERMAN

EFTER EN PJÄS AV JEAN POIRET

>>PREMIÄR 14/11 STORA SCENEN

UPPSALA >>>> STADSTEATER

BILJ/INFO: 018-14 62 00 WWW.UPPSALASTADSTEATER.SE

.....

Artisten Mange Hellberg lyfter fram berättelser som vanligtvis inte får plats i popmusiken på sina skivor. Det är låtar om ensamstående mammor, barn som inte får vara barn, droger och människor som inte har tak över huvudet. TEXT ALEXANDRA SUNDQVIST FOTO SARA MORITZ

HELLBERGBANAN

.....

Mange Hellberg debuterade som artist vid 38 års ålder. Det är en ovanlig ålder att debutera i. Men så är också Mange Hellberg en ovanlig artist. På sin nya skiva *Hellberg och dalbana* lyfter han ämnen som sällan förpackas i slick popproduktion, däribland panikångest, självdestruktivitet, fattigdom och julaftnar som barn helst vill glömma.

– För mig är pennan mitt vapen, jag är en sorts krigare beväpnad med penna. Jag vill lyfta fram berättelser som människor, som vanligtvis inte får komma till tals, bär på. De hemlösas, missbrukarnas och den ensamstående mammans erfarenheter. Berätta om barnen som växer upp i familjer där det finns hemligheter, säger Mange Hellberg.

– Det bor en liten Tage Danielsson eller en liten Astrid Lindgren i mig.

Mange Hellbergs texter, om det svenska välfärdssamhällets baksida och hålen i skyddsnetet, talar till människor. Exempelvis har hundratals människor tatuerat texten till hans låt "Samma eller sjunk", en låt om att ta sig ur ett missbruk, på sina kroppar.

Sedan fyra år tillbaka är Mange Hellberg själv nykter och drogfri. Det är en kamp som han för varje dag.

– Jag mår bra så länge jag dricker sånt här, säger han och pekar mot råsaften som står framför honom på bordet.

– Och när jag gör musik eller målar.

Många av Mange Hellbergs låttexter föds ur egna erfarenheter. Men också ur ett intresse för andras.

Exempelvis låten "Ensamstående Hanna", om en ensam kvinna med ett litet barn.

– Den handlar delvis om mig och min mamma. Min mamma trodde alltid att nå annan skulle göra henne hel. Jag kan relatera till den där avsaknaden av lugn och trygghet, att man söker nånting som ska

fylla ens tomrum. Det tror jag att många människor kan känna igen sig i.

Dagen till ära är han klädd i en tröja med texten "Det är insidan som räknas".

Det är också titeln på ett Instagramkonto som Mange Hellberg har. Kontot har han lånat ut till ett antal människor, som har eller har haft ett drogberoende, runt om i Sverige. Kontot är ett slags bilddagbok där de delar med sig av sina tankar och sin kamp mot beroendet.

En av dem skriver: "kämpar på o har hoppet, det är bara att simma om man inte vill sjunka :) och jag vill faaan inte sjunka!!!"

DET BOR EN LITEN TAGE DANIELSSON ELLER EN LITEN ASTRID LINDGREN I MIG.

MANGE HELLBERGS FÖRSTA skiva *Varför börja med sig själv när man kan rädda världen?* kom 2012. Det är en titel som säger en del om honom själv. Ett brokigt förflutet, med bland annat en våldsam pappa, triggade hans medberoende redan när han var barn. Han närde tidigt en vilja att hjälpa andra, så till den grad att han till slut inte kunde hjälpa sig själv. Varför börja med sig själv när man kan rädda världen?

– Jag är den här killen som sitter på bio och sitter och tycker synd om den man eller kvinna som sitter ensam i salongen. Det går i gång direkt. Trots att jag faktiskt inte vet om den här personen faktiskt *känner* sig ensam.

Musikintresset närde Mange Hellberg redan i pojkrummet, i Sundsvall på åttio- och nittio-talet.

Han flyttade till Stockholm kring 1993–94. I början av sin solokarriär rappade han, ville bli som Timbuktu eller Petter. Det gick trögt.

Men en cover på Nationalteaterns "Kolla kolla", som han gjorde tillsammans med Café Slink In – ett fik för hemlösa människor i Sundsvall 2009, blev en vändpunkt.

Inte minst för att han bytte rappen mot sång.

– Jag var jävligt rädd för att sjunga. Det var mycket lättare för mig att gömma mig när jag rappade. Då kunde jag spela cool. Samtidigt var jag inte alls det. När jag sjöng lämnade jag min "comfort zone" fullständigt, men det lät rätt najs när jag gjorde det.

Vidare menar Mange Hellberg att musiken utmanar många av hans rädslor, men att musiken också blir ett verktyg för att ta sig igenom dem. Vågar han inte sjunga så sjunger han ändå. Är han rädd för att närma sig ett specifikt ämne i en låt, så blir rädslan ett incitament att göra en låt om just det. Och så fortsätter det.

– Jag hittar ständigt nya rädslor att övervinna.

Mange Hellberg influeras av svenska vis- och rockpoeter, men också av punkband.

– Jag inspireras av Björn Afzelius, Cornelis Vreeswijk och Lars Winnerbäck. Deras låtar är som små berättelser. Men också av punkband som Nationalteatern och KSMB. Och av Bad Religion. Jag gillar musik som berättar nånting, som berör nånting viktigt.

Hans nya skiva *Hellberg och dalbana* är en snabbare, mer producerad skiva än debuten. Även denna gång har Simon Olausson hjälpt till att skriva musiken. Medan Måns Asplund, som haft ett nära samarbete med Timbuktu i flera år, har producerat skivan.

– Jag har fantastiska människor runt omkring mig. Utan dem skulle det inte bli så här bra, säger Mange Hellberg. ☺

.....

MANGE HELLBERG ÅLDER: 41. YRKE: Artist. BOR: Södermalm. FAMILJ: Mamma, flickvän och vänner. BAKGRUND: Släppte debutskivan *Varför börja med sig själv när man kan rädda världen?* 2012. AKTUELL: Med nya skivan *Hellberg och dalbana*.

KÖRT IST

TAN

Att köra lastbil i city är ingen barnlek. Chaufförerna som ska leverera varor måste krångla sig in i trånga garage och snåriga gränder och snirkla mellan parkerade bilar. Det krävs starka nerver och centimeterprecision för att lyckas. **TEXT GERD ERIKSSON FOTO JOEL NILSSON**

lasten är det kläder, väskor, kyrkljus, ammunition, virke, väskor, hudkrämer och ett kylskåp.

Magnus Dufva kör allt utom färska matvaror.

Även om både representanter för facket och chaffisar tycker att det är ett helvete att köra i Stockholm ser han det som en utmaning.

– Jag har kört i stan i 15 år och tycker att det är kul när det är knöligt och bökigt. Men jag gillar inte när folk parkerar i lastzonerna eller när trafiken står stilla.

Situation Sthlm åker med Magnus Dufva under en förmiddag. Första anhalt Strömkajen.

Virket i lasten ska med en Waxholmsbåt, det gäller att inte komma för sent. Han kör in på Klara norra kyrkogata för att undvika rödljusen på Kungsgatan. Trots parkerade bilar och byggarbeten rattar han lugnt förbi alla hinder.

För ett otränat öga ser det ut som om det är på millimetern.

JAG HAR KÖRT I STAN I 15 ÅR OCH TYCKER ATT DET ÄR KUL NÄR DET ÄR KNÖLIGT OCH BÖKIGT. Magnus Dufva

– Jag är kanske en centimeter ifrån. Det är flera sidospeglar på lastbilen, de är en bra hjälp för att bedöma avståndet.

Han backar ut på Strömkajen nära båtarna och lastar av pallen med virke. Den väger 998 kilo. Styckegodset han kör får väga max 1000 kilo. Godset i bilen har lastats om utanför stan från stora trailrar med släp.

Inga lastbilar som är över 12 meter långa får nämligen köra inne i city.

Men det händer ibland att utländska åkerier irrar sig in där ändå. Det Magnus Dufva har i lasten har han själv sorterat in för att det ska ligga i rätt ordning när han ska leverera. Bunten av packsedlar är tjock, vilket innebär många stopp under arbetsdagen.

Efter Strömkajen bär det av till Grevgränd. Med betoning på gränd.

Hinderbana på Klara norra kyrkogata.

Handen från en skyltdocka har legat på instrumentbrädan länge. Magnus Dufva tycker att det är kul när folk hajar till.

Anette Karlsson på Accent tar emot dagens varor. Hon säger att Magnus Dufva är en väldigt trevlig chaufför.

En restaurang väntar leverans av ett kylskåp. Trafiken stannar upp när Magnus Dufva ställer sig över två filer för att backa in i den mörka gränden. Fotgängare, hantverkare, cyklister och parkerade bilar hipp som happ bekommer honom inte. När han ska lasta ur kylskåpet höjer han enkelt själva lastskåpets tak med hjälp av en knapp. I sitt lägsta läge är det 2,85 meter och i sitt högsta 3,57.

– Jag har som regel att alltid sänka ner det igen efter att jag lastat ur, då behöver jag inte vara orolig för att fastna i tunnlar eller under broar.

Han har svårt att förstå att chaufförer kan missa, som vid Klaratunneln, där det både sitter tydliga skyltar och hänger pinnar för att markera höjden. När lastbilar och bussar fastnar i en tunnel orsakar det ofta trafikchaos i flera dagar.

PÅ HERKULESGATAN SKA han köra ner i Wahrenbergsgaraget för att lämna kontorsinredning till Systembolaget. Garageinfarten är snäv och backen innanför brant nerför.

Han kör in sakta med väldigt liten marginal till väggarna.

– Det finns garage som är värre än det här. I det vid Olof Palmes gata måste man fälla in sidospeglarna för att komma in. Då är det ändå byggt på sjuttioalet. Det i Centralposthuset är också trångt, men det är mer förståeligt eftersom det är ett hus som byggdes för länge sen.

De flesta leveranser i stan sker i garage under jord och han säger att det är skönt på vintern, men trist på sommaren.

Och den som tror att det är ett stillasittande yrke att vara chaffis och köra styckegods i Stockholm har fel. När Magnus Dufva och hans kollegor bar stegräknare under en dag

Godset på palldragaren väger 998 kilo, det är virke som ska ut till en skärgårdsö.

visade hans på 18000 steg.

– Jo, det är väldigt mycket upp och ner i lastbilen och ofta får vi gå långa sträckor under butikerna för att lämna godset.

Vi åker in på Drottninggatan, mitt på gågatan. Där vill han vara på plats tidigt, annars är det för mycket folk. Han har en hel pall med godstill en butik.

Eftersom huset är gammalt går inte pal-len med kartonger in genom dörren, han får lasta om dem till vagnar inne i butiken.

När vi är klara backar han längs Drottninggatan med den 12 meter långa lastbilen. Folk flyttar sig.

Magnus Dufva är lugn och har bra tålamod. Men han säger att trafikklimatet i Stockholm blivit mycket tuffare de senaste sju, åtta åren.

– Alla ska fram, ingen visar hänsyn längre och det är fler små lastbilar.

På instrumentbrädan i lastbilen ligger en hand.

Den är från en skyltdocka. Där finns också förstaprispokalen från en gokarttävling på jobbet. Mitt på instrumentbrädan sitter backkameran som är ett bra hjälpmedel för honom – som ögon i nacken.

Han känner igen många av dem han lämnar varor till eftersom han är på samma ställen ofta. Men medan chaufförerna som kör till industriområdena får julklappar och kanske någon annan liten gåva då och då, får innerstadschaufförerna sällan något.

– De som tar emot godset i stan är inte de som äger butikerna, så då kan de inte ge oss nåt.

Får du inte ens kaffe?

– De frågar ibland, med då blir man bara kissnödig. Det finns några kunder som jag kan låna toalett hos.

LASTBILAR I STOCKHOLM

33,2 miljoner ton gods kördes in med lastbil till Stockholm under 2014.

Av den totala trafiken på 442 300 fordon som passerade innerstan under ett vardagsdygn i höstas var ungefär 44 200 av dem lastbilar.

Andelen lastbilar av den totala trafiken en vardag på några av Stockholms gator:

Sveavägen 10 procent.

Kungsgatan 9 till 10 procent.

Mäster Samuelsgatan 7 till 9 procent.

Drottninggatan 7 procent.

Lokalgatorna 6 till 7 procent.

Källa: Trafikkontoret och Trafikanalys

NÄSTA BUTIK VÄNTAR varor. Den ligger på Drottninggatan men har sin varumottagning i Hötorgsgaraget. Ett garage som flera chaufförer nämner som den svåraste platsen i stan. ►

I Hötorgsgaraget väntar flera av butikerna ovanför på leverans.

Det är trångt och väggar och tak har stora skrapmärken efter närgången körning. Där finns massor av låsta grå dörrar och inte på en endaste av dem står det vilken butik den tillhör.

Men Magnus Dufva är stammis i garaget och parkerar vant lastbilen en centimeter från väggen med dörren han ska in i. Han lovordar lastbilens svängradie.

Är det mycket råttor i garagen?

– De jag ser brukar vara platta.

Han tar ut två pallar med kartonger och börjar en lång vandring i trånga gångar. Det är svårt att förstå hur någon kan hitta fram där. Han knackar på en dörr och en representant för företaget öppnar för att ta emot varorna.

Han kör vidare i garaget. Nu väntar en butik i Hötorgshallen på leverans. Innan han går upp med godset fäller han in sido-

NÄR JAG VAR YNGRE VAR DRÖMMEN ATT KÖRA LÅNGT OCH TUNGT, MEN DET ÄR DET HÄR JAG GILLAR.

Magnus Dufva

speglarna så att inte någon annan lastbil ska köra på dem.

Turen fortsätter till Klara kyrka som ska ha en leverans av stearinljus.

Magnus Dufva kör in på grusgången ända fram till kyrkporten. En man tar emot och säger att det är högmässa och tycker att det är bäst att de skriver på fraktsedlarna utanför.

Att köra lastbil med styckegods i city handlar till största delen om att leverera varor in till city, inte därifrån.

Något som helt enkelt beror på att det inte finns någon produktion i Stockholms innerstad. Så det är bara ett fåtal hämtningar i veckan för Magnus Dufva.

Hans favoritområden att köra ut gods till är Kastellholmen, Skeppsholmen och Kungsholmen.

Vad är det bästa med att köra lastbil i stan?

– Att jag får träffa människor och att jag får sköta mig själv. När jag var yngre var drömmen att köra långt och tungt, men det är det här jag gillar.

Klockan elva parkerar han lastbilen på Sveavägen.

Det är dags för lunch i ABF-huset, där har han och en kollega käkat lunch tillsammans varje dag de senaste tio åren. ☺

Skänk något helt! Få paj!

Nu är det återigen dags för vår årliga insamling i samarbete med Stockholm Stadsmission! Det Stockholms Stadsmission är i störst behov av den här gången är:

Strumpor, vantar, jackor och annat som värmer. Gärna underkläder också, men de behöver vara nya och fräscha då det är lite mer intimt. Som tack för ditt bidrag bjuder vi dig på kaffe och paj!

Välkommen in till McDonald's®
Götgatan och Hornsgatan!

Klädinsamling sker den 2/11–15/11 2015

**STOCKHOLMS
STADSMISSION**

#görgottfågott

BYGGER SIN FRIHET

.....

New York, Södermalm, Sickla, Buenos Aires och sedan tillbaka till Brooklyn och en nybyggd studio, ungefär så kom Anna Ternheims nya skiva *For the Young* till. Hon tycker inte alls att det är ointressant att reflektera över varför hon valt att bosätta sig på två ställen – Stockholm och New York – och hur det påverkar hennes livsval. Men just nu är det så här hon vill leva sitt liv – med att bygga frihet snarare än att slå rot. TEXT **ULF STOLT** FOTO **JOEL NILSSON**

.....

På Anna Ternheims Facebooksida står Stockholm angivet som hemort.

Men sedan 2008 har hon levt i en synnerligen självvald form av alternativt mellanrumsliv mellan den lägenhet hon skaffat sig i East Village på Manhattan i New York och lägenheten hon alltjämt har kvar på Södermalm i Stockholm.

– Det håller en lite vaken, lite klar i blicken. Jag uppskattar Stockholm i dag på ett sätt jag inte gjort tidigare. Ser andra kvaliteter här som jag verkligen njuter av när jag kommer hit.

Det hela började med att hon var i New York några under veckor över jul och nyår, fick låna en lägenhet av några goda vänner och kunde leva mera av ett vardagsliv där och då kände att ”detta är en plats jag kan bo på”.

– Så kan man ju känna på olika platser, men jag agerade på det och inom ett år hade jag flyttat. Det är svårt att rota sig där på samma sätt som här, folk rör på sig, kommer och går, umgänget nu liknar ju inte det jag hade första åren. Har man varit borta därifrån ett tag så är det mycket som försvunnit.

– När jag är där känner jag att jag bor där. Jag har firat jular med mina grannar och har mitt stammishak där jag dricker kaffe och jag har min mataffär. Det finns en vardag där som jag inte skulle ha om jag åkte dit som turist.

Senaste året har hon dock flackat fram och tillbaka på sitt konstnärsvisum mellan sina båda boenden lite mer än hon brukar och har bott ungefär halva tiden i Stockholm och halva i New York. Hon har sin familj här i staden och ser Stockholm som sin musikaliska basstation.

– Jobbet liksom utgår härifrån, jag turnerar i Europa – det är min bas för musiken. Eller...för en viss del av det jag gör. Jag har ju gjort två plattor där, jag skriver och spelar in mycket där. Men när jag turnerar så är det främst i Europa, jag har bara gjort några turnéer där.

Och samtidigt:

– Det är skönt att det föder en annan del av ens varelse att leva där, det föder idéer och inspiration, jag gillar att sitta där och skriva. Det har blivit att jag skriver och jobbar med musik där.

Ändå blev det att hon jobbade med låtar na till nya plattan *For the Young* i en lokal i Sickla som hon hyrde där det stod en flygel,

hon ställde dit sin gitarr och sedan cyklade hon till lokalen varje morgon och jobbade nio till fem med att skriva låtar.

För hon fick ingen arbetsro i New York den här gången, tyckte hon jobbade hela tiden och hade samtidigt svårt att få ur sig det hon letade efter, testade olika grejer, men ingenting mynnade ut i det hon ville. Så hon lämnade East Village.

– Jag kan ju ta drastiska beslut. Mitt jobb och mitt liv blir ju lite som jag bestämmer det, vartåt rörelsen sker, om jag inte planerar dagarna sker ingenting. När man turnerar och har spelningar och är inne i den delen av livet sker ju allt på automatik, saker är inbokade. Och kring det växer livet och man umgås och det känns ganska normalt.

JA, DET ÄR STRESSANDE SOM FAN. FÖR ETT OCH ETT HALVT ÅR SEN TÄNKTE JAG ATT DET KANSKE INTE BLIR NÅN MER PLATTA, JAG FÅR SKAFFA ETT JOBB, GÖRA NÅT ANNAT.

– Det är min magkänsla som får dra mig åt nåt håll, så har det alltid varit. Jag följer signalerna, vandrar åt det hållet.

Är det stressande att vänta in de där signalerna, om det inte dyker upp några...

– Ja, det är stressande som fan. För ett och ett halvt år sen tänkte jag att det kanske inte blir nån mer platta, jag får skaffa ett jobb, göra nåt annat. Släppa en platta och turnera är ett sätt för en artist att hålla på med musik. Jag har kunnat göra andra grejer också som ligger lite under ytan och inte syns på samma sätt.

Vad är det för grejer?

– Jag har skrivit lite låtar åt andra. Jag fick skriva musik till en tysk film, så jag har hållit på med det. Några tv-serier som hört av sig och velat ha en speciell låt. Jag har producerat en platta i Woodstock med några unga svenska tjejer, den har inte kommit ut ännu, Vidar heter de. Jag har varit i Nashville några svängar och skrivit låtar som ligger och väntar. Idén har inte varit att nån annan ska göra dem utan de kommer nog komma ut så småningom.

– Om jag inte är i ett kreativt flöde, i en rörelse där det händer nåt, så funk

jag så att då försöker jag sätta i gång en rörelse, så har jag åkt dit och satt mig och skrivit med folk, det har jag inte gjort så mycket tidigare. Det är en speciell process i sig, nervöst, jag sitter ju så mycket själv och jobbar. Men det är ett sätt att lära sig också.

Hur går det till? Ringer du folk du känner?

– Dels via förlag har jag blivit ihopkopplad med folk, plus att jag har egna kontakter efter förra plattan jag spelade in där, då lärde jag känna folk. Det öppnades upp en ny musikalisk värld för mig då. Det är lättare för mig att initiera olika projekt och samarbeten när jag har jobbat med musiker där.

SAMTALET HÅLLER SIG kvar en stund vid det här att hon bor på två platser, i två städer, i två tidszoner, och därför aldrig riktigt hör hemma, eller blir riktigt rotad och hemmastadd, i någon av dem. Anna Ternheim skrattar till lite och ”håller med om att det inte är ointressant”.

– Jag har tänkt mycket på det där och det har sina för- och nackdelar. Jag tycker om att vandra, på alla möjliga sätt. Rörelse. Om jag skulle flytta från New York och bo permanent här igen skulle jag fortfarande ha kvar behovet av att ge mig i väg, försvinna, byta cirklar. Det är svårare att bygga frihet än att verkligen slå rot. Vissa delar av det tycker jag om, andra kan vara jobbiga.

– Tiden har ju en tendens att springa i fatt en. Jag känner att jag lever mitt liv, det är ett val jag gör varenda gång jag väljer att vara där jag nu befinner mig. Jag skulle välja annorlunda om det inte funkade längre, sen är det klart att jag saknar sånt som jag missar när jag är borta. Relationer runt omkring en växer sig kanske inte så starka som de kan göra om man är fast på ett ställe. Men just nu känns det som att det är så här jag vill ha det.

Har du gamla kompisar från förr kvar?

– Ja, det har jag. Mina nära vänner här är gamla gymnasiekompisar som jag har kontakt med. Jag har ju levt mitt liv i etapper, men jag har goda tjejkompisar kvar från den tiden, riktigt goda vänner – men hur många nära vänner kan man ha?

– Jag har alltid haft några riktigt nära vänner, det känns viktigt. Sen kommer det ju

till folk långsvägen. Och det är ju häftigt, då har man antagligen kopplat så bra att man inte behöver ses varje vecka för att hålla i den kontakten, de människorna kan ju vara lite utspridda.

Och som hon vill ha det innebär, vilket Anna Ternheim redan varit inne på under vårt samtal, att hon är rörlig och kan byta omgivning med kort varsel.

Som när hon nästan hade jobbat klart låtarna till kommande plattan i Stockholm och det var vinter och kallt både hemma i Stockholm och hemma i New York. Så hon packade gitarr, dator och löpskor och hyrde en lägenhet några månader i Argentinas huvudstad Buenos Aires där hon jobbade klart.

– Det var varmt där, jag var spänd på den staden och hade aldrig varit där, det kändes som ett äventyr. Jag satt här hemma och kände att jag var i princip klar med arbetet men visste inte hur jag skulle verkställa, så det var en kombinerad resa, inte bara semester. Jag kände att det var dit jag ville åka.

Efter sejouren i Buenos Aires – Anna Ternheim passade på att spela live där också – var det dags att samla ihop saker och ting och göra allvar av dem.

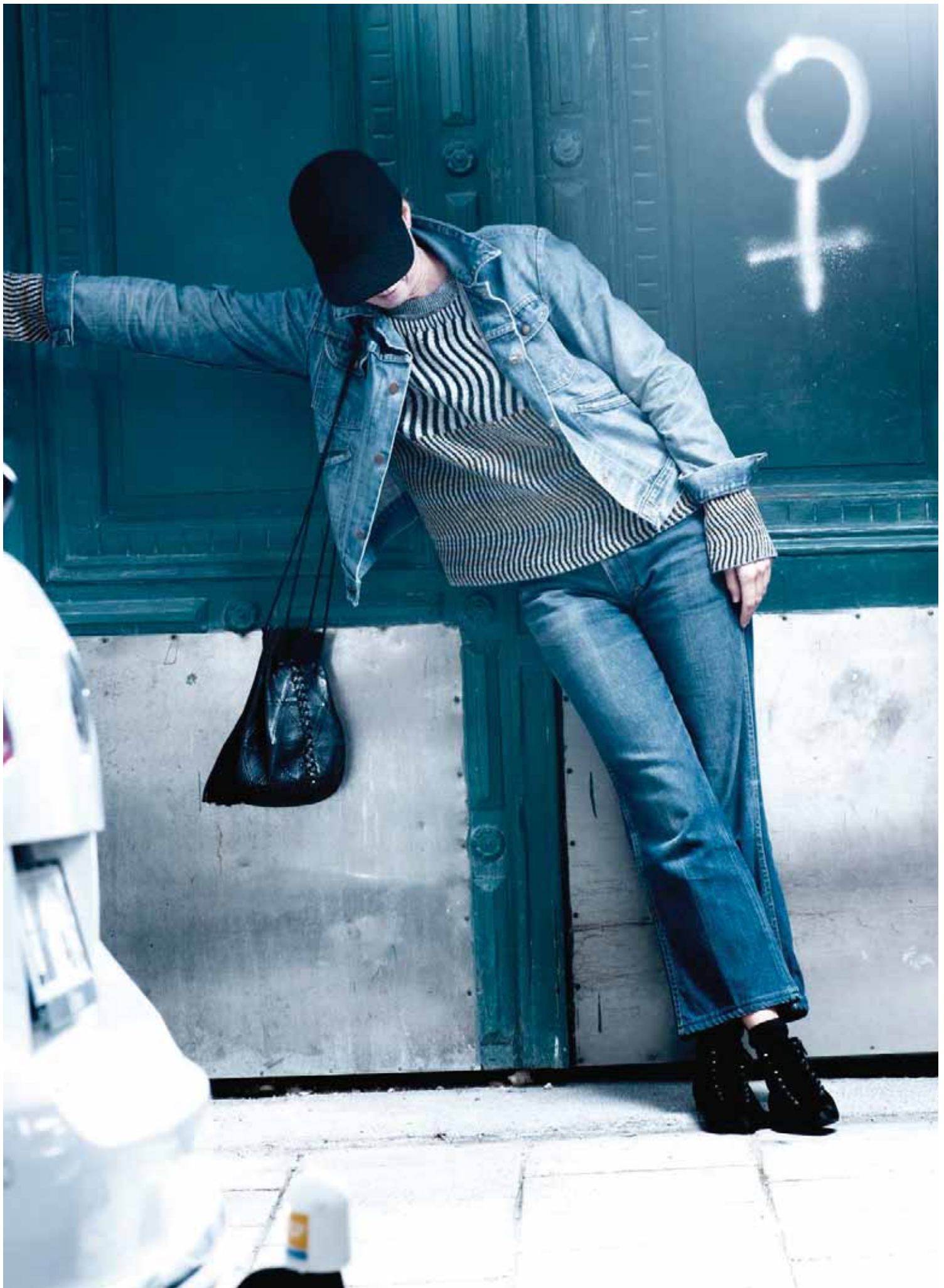
Nya plattan *For the Young* spelades in i New York, i en nyligen färdigbyggd studio – Figure 8 Recordings – i Brooklyn som hon fick vittring på via en nyfunnen musikervän, Shahzad Ismaily. Som hon första gången såg spela percussion med ett band live ”och blev helt betagen av”, de har sedan dess träffats några gånger och ”jammade lite bara”.

– Jag visste då att han och några till höll på att bygga en studio i Brooklyn, den var precis klar och de hade tid.

MUSIKERN ANDREAS DAHLBÄCK – han producerade Anna Ternheims två första plattor och kunde senast ses iförd vit skjorta och svarta handskar, hårt slående på trummorna under Ulf Lundells sommarturné – fick hennes uppdrag att återigen producera.

– Han har varit otroligt viktig för mig musikaliskt, men vi hade inte jobbat ihop på många år. Vi började bolla runt idéer om vad man skulle kunna sätta ihop för spännande band. Då blev det en blandning mellan New York-musiker och en musiker från Stockholm, Thomas Hallonsten, en fantastisk keyboardist som jag älskar att spela med. Otroligt melodiora. Sen möttes vi alla i New York och Andreas var producent för det hela.

Första gången alla inblandade musiker träffade varandra var första dagen i studion. Hela grunden för skivan sattes under den veckan i studion. Och precis som på förra plattan *The Night Visitor* från 2011 är inspelningen en strävan efter livetagningar ►

där sången sitter, ”sen använder man den bakgrunden och jobbar vidare därifrån”.

– Jag sjunger live, man får det man får och väljer tagningar som är bra, där sången sitter. Jag har gillat det sen förra skivan, jag känner att det blir bättre – jag gör ju ingen precisionspop som bygger på att det ska vara tight och smooth, det är mer känsla, dynamik och samspel.

En av de medverkande musikerna på plattan är gitarristen Marc Ribot, vars gitarrspel var en starkt bidragande orsak till det ”nya” sound som Tom Waits skapade med plattan *Rain Dogs* från 1985. Musiker med stark karaktär kan också riskera att ta över en inspelning och sätta allt för stor prägel. Men så var det inte nu – de tagningar där det slirade iväg tog man helt enkelt inte med.

– Det tog några dar innan alla var varma med varandra, jag hade mycket adrenalin den veckan. Men det funkade bra.

– Det brukar vara så att jag ställer mig i mitten i studion och sjunger låten, alla sitter runt omkring och funderar, säger nåt, sen sätter man i gång och börjar spela. Andreas är den typ av producent som man kan släppa ner var som helst, han kan ta folk, har en ödmjukhet och mycket kunskap. Utan honom hade jag inte känt mig lika lugn. Han sitter i kontrollrummet och lyssnar och styr det i en riktning. Efter ett tag hittar musikerna in i min värld, förstår vem jag är, vad jag gillar.

NÅGON VECKA INNAN intervjun råkade jag hamna mitt emot Anna Ternheim i tunnelbanan – vi gjorde gemensam resa några stationer in mot stan.

Jag noterade att hon satt hela vägen och läste, i en lite tummad och sliten pocketbok på engelska. Jag såg aldrig omslaget till räckligt tydligt för att kunna utröna bokens titel.

När jag berättar om händelsen gissar hon på att det var boken *Women Who Run with Wolves* av dr Clarissa Pinkola Esthes. Enligt Washington Post är det en bok som ”lyfter fram och hedrar det tuffa, smarta och otämjda, som visar stor respekt för kvinnligheten”.

– Jag är ju en vandrare. Jag lever ju inte ett liv som en gift med barn, det gör jag ju inte. **Hur ser din relation till ensamhet ut?**

– Jag trivs både med ensamhet och med folk omkring mig. Det har jag alltid gjort. Jag tror alla skulle må bra av det, att checka

in med sig själva och stirra in i de svarta hålen. Jag har alltid trivts med att sitta med gitarren och hålla på, jag har ju gjort det i flera år. Men man kan ju inte göra det jämt, då stannar ju allting av, jag måste träffa människor, röra mig ute, leva ett mer utåtriktat liv. I det jag gör får jag ju de båda extremerna, men att hitta balansen i det kan ju vara knepigt.

– Förra skivan spelade vi mycket som duo, sen åkte jag själv en period nu medan jag jobbade med den här plattan. Också som en chans att hålla spelande och sjungande vid liv, det mår jag bra av. Då har jag åkt i väg på lite gerillaturnéer då och då.

Hur går det till?

– Jag får förfrågningar, jag var i Kina förra året och spelade exempelvis, och i Spanien. Det är små turnéer och festivaler lite varstans, men det hänger liksom inte ihop med en platta.

MINA FÖRÄLDRAR TYCKTE DET VAR LITE JOBBIGT ATT BEHÖVA SKAFFA ETT PIANO: DU SKA INTE TESTA GITARR, DEN KAN DU JU BÄRA MED DIG...

Vi pratar om låtarna på senaste plattan. Jag undrar om ”Caroline” på nya plattan är en systerlåt till ”Lorelie-Marie” från förra plattan.

– Nej det är det inte...men det kanske det skulle kunna vara. Det är en helt annan historia i botten, de har ingen relation till varandra.

ANNA TERNHEIM VAR tio år när hon började spela gitarr. Egentligen var det en tillfällighet att det blev gitarr. Hon gjorde ett test till Musikskolan – ”man fick klappa i takt, sjunga nåt” – och uppvisade så pass mycket

musikalitet att hon kom in. Och fick välja instrument och hade siktat in sig på piano.

– Mina föräldrar tyckte det var lite jobbigt att behöva skaffa ett piano: ”Du ska inte testa gitarr, den kan du ju bära med dig..” Sen fick jag en gitarr när jag skulle börja ta lektioner, jag lärde mig ackorden D, E och A första lektionen och gick hem och spelade.

– Jag skrev en låt direkt – ”Vita bergen i fjärran” tror jag att den hette.

Då fanns det inte i hennes medvetande att detta med gitarrspelande och musik kunde komma att bli ett framtida yrke.

– Jag höll alltid på. Jämt. Tysta eftermiddagar i förorten när man kom hem – man hade tid då på ett annat sätt, innan mobilerna. Det var en tyst tid.

– När man är i den åldern ifrågasätter man inte heller så mycket, jag gick på den där gitarrlektionen varje måndag efter skolan. Sen satt jag och pulade på rummet och skrev låtar. Det var först när jag började gymnasiet som det blev ett sammanhang att spela med andra, ett socialt sammanhang med musiker jag trivdes med – jag har alltid trivts med musiker och det sättet att umgås. Sen hade jag mitt första egna band när jag var 17.

Hon berättar att det var hjärtat och magkänslan som stakade ut riktningen från början, ”det andra var nog mer drivet av en tanke att göra det som var ordentligt, att vara duktig”.

– Men ingen har ju nånsin behövt be mig ta upp gitarren. Det är nåt jag drivit själv i alla år, nåt jag fått enorm inre tillfredsställelse av att hålla på med.

ANNA TERNHEIM HADE en hel del olika jobb i väntan på att gitarren skulle leverera henne bort från Sollentuna, jobb där hon ”höll koll på siffror, administration, satt i reception, jobbade i kök, var crêpekok, pluggade statsvetenskap, franska, jobbade på dagis några somrar, sen läste jag till arkitekt”. Och det var då – hon var 25 år – som hon insåg att det hon konsekvent hållit på med hela livet var att spela gitarr, skriva låtar och spela in dem. Och att det var det hon skulle hålla på med.

– I samma läge hade jag just spelat in första skivan, och därför fick jag möjlighet att också göra det – fick skivkontrakt, förskott. Jag kunde välja det då. Jag släppte allt annat och sen har det varit på den vägen de senaste tolv åren. ▶

I en intervju har Bruce Springsteen en gång beskrivit sitt låtskrivande som att han håller på med "soul mining", gruvdrift i sin egen själ – och att det är någonting som pågår i en ständig dialog med publiken. Anna Ternheim tycker att det är "oerhört väl uttryckt".

– Jag kan relatera till det, varje skiva har handlat om... det är inte så att man bara trycker på en knapp – det är nånting som kommer ur en, inifrån en själv, nåt man låser upp i sig själv. Så ger man det, eller ställer det, framför sin publik och så får man tillbaka att dela det med dem. Det känns gott att ägna tid åt att göra det, när man ser att det hjälper nån. Dels mår jag bra. Om jag kan beröra. Det går bättre med tiden att ta in det. Glädjas åt att det berör, att man når ut. Musiken känns som en new beginning, friare än förr.

– Det är inget jag kan ta för givet, nu kunde jag göra det igen. Häftigt. Men det här är det jag gör, mitt kall.

En nyckel till låtarna på förra plattan var en mycket gammal, mycket sliten och mycket dyr gitarr som hon inhandlade i en märklig gitarrbutik i Gowanus i Brooklyn.

– Jag har blivit inbjuden att bara komma dit och dricka kaffe, blev bjuden på julfest. Jag har köpt en gitarr till där, men den är inte lika magisk som den första jag köpte, vi får se om jag håller fast vid den. ☺

ANNA ALEXANDRA TERNHEIM

FÖDD: 31 maj 1978 i Sollentuna.

BOR: New York och Stockholm.

GÖR: Sångare, gitarrist och låtskrivare. Är ingen vidare tv-tittare och hade inte sett *True Detective* förrän Jerry Williams – som hon lärde känna i samband med förra plattan "som han gillade, han kom på några gig och vi fick kontakt" – frågade om hon ville sjunga duett med honom på ledmotivet.

Tilldelats sammanlagt fem Grammisar och två P3 Guld-priser sedan debutplattan *Somebody Outside* från 2004.

Skrev ledmotivet till tyska tv-serien "Tod eines Mädchens".

Tycker om att cykla, både i Stockholm och i New York.

AKTUELL MED: Femte albumet *For the Young* kommer ut 13 november.

Sms:a
WEEFFECT50
till **72900**
så stödjer du
oss med 50 kr

Från ensamt till gemensamt.

We Effect förändrar människors liv. Vi förser människor med kunskap, hjälper dem att bättre nyttja sin mark och underlättar för dem att jobba tillsammans. På så sätt kan de bli självförsörjande och ta klivet ur fattigdom för gott. Precis som Nancy Wairimu Kamande och hennes vänner från Kagumo-ini, Kenya kan göra nu när kooperativet Gikama har lyckats öka produktionen, inkomsterna och jämställdheten. Hon och banankooperativets andra medlemmar är alla levande exempel på varför vi långsiktigt arbetar med att skapa samarbeten med människor över hela världen.

Vill du veta mer om det vi kallar vi-effekten, besök weeffect.se

I SAMARBETE MED

Folksam

OK

Riksbyggen

Swedbank

Veronica Wambui Muthie, Nancy Wairimu Kamande, Mercy Nyakinyua Njoroge och Wilson Njoroge från Kenya | Foto: Anders Hansson

Svenska Brukarföreningen har i tretton år kämpat för brukarnas rättigheter och liv. De har pressat på om sprutbyte, de har påverkat narkotikapolitiken och de vet hur det är att utsättas för narkofobi. Vi hängde en dag på deras kontor för att få veta vad de har på gång just nu. Det visade sig vara massor. TEXT **MARIA HAGSTRÖM** FOTO **MARTINA HOLMBERG**

I KAMP MOT NARKOFOBIN

Det räcker med att kliva in på Svenska Brukarföreningens kontor och ta sig en snabb titt på väggarna för att få en bra bild av vad de jobbar med; Där finns en mind-map med gröna och rosa post-it-lappar med text som "minskad spridning av hepatit c" och "bättre kunskap". Bokhyllorna är fulla av böcker om narkotikapolitik och på väggarna hänger inramade budskap: "Testa din lever nu!" och "Naloxon vänder effekten av en heroïnöverdos".

Det är en vanlig torsdagsmorgon hos föreningen för användare av lagliga och illegala preparat. Vid en dator bokas flygbiljetter, på en annan dator uppdateras Hepatitportalen och i en tredje droppar mejl in från brukarföreningar runt om i världen. Det är mycket som pågår, det råder inte brist på idéer. Ska de skapa en sorts "svanenmärkning" för beroendemottagningar? Kanske starta en podd? Webb-tv? Ha ett slags injektionsrum vid nästa Almedalsvecka?

Sedan starten för tretton år sedan har de vuxit till en organisation som är både nationellt och internationellt erkänd. År efter år har de outtröttligt upprepat sitt främsta budskap, och fått politiker och myndigheter att alltmer börja fatta: "Inget om oss utan oss". När frågor som rör dem diskuteras, ska de också vara med. Det tål att upprepas. Likaså rubriken till den debattartikel som sitter på väggen: "Knrare vill inte dö – vi vill överleva."

– Vi försöker ta tillbaka ordet knarkare, säger ordförande Berne Stålenkrantz när han sätter sig vid bordet för dagens första möte. Det ordet används av andra på ett nedvärderande sätt. Precis som att ingen ska kalla nån för n-ordet ska ingen kalla oss knarkare, inte heller missbrukare. Det är stigmatiserande. Ord har betydelse.

Han önskar att de orden ska strykas från alla artiklar, alla myndighetstexter, folks munnar, och i stället lägga till ett ord: narkofobi.

– Narkofobi är jätteutbrett. Föräldrar säger åt sina barn: Akta er för dem. Och senast i går såg jag utanför McDonald's på Vasagatan fem snutar hålla i en kille på kanske 25 bast som var lite dragen. Fem snutar, och det är accepterat. Narkofobi handlar om attityder.

PRESSKAFFET ÄR KLART och den elva månader unga hunden Mio har tillfälligt accepterat bristen på uppmärksamhet och lagt sig under bordet. Ovanför honom pratar de om överdosprevention, att de ska göra en ny brukarenkät, att det är dags att börja planera nästa års seminarium och att de tagit kontakt med en brukarorganisation i Mellanöstern för att kunna bistå brukare i krisområdet kring Syrien. De lanserar en crowdfundingkampanj för att samla in pengar. Eventuellt kommer de ta kontakt med Röda korset och Läkare utan gränser, beroende på hur mycket de får in. De vet att människor

som använder droger ofta kommer sist i prioriteringen av tillgång till läkemedel, mat och sovplats.

Svenska Brukarföreningen har ett aktivt samarbete med brukarorganisationer världen över och var med och grundade European Harm Reduction Network, och International Network of People Who Use Drugs. Om några dagar ska Berne Stålenkrantz till Malaysia för att delta i en internationell konferens om skademinimering, senare i år

Svenska Brukarföreningens minnesvägg för vänner som gått bort.

NARKOFOBI ÄR JÄTTEUTBRETT. FÖRÄLDRAR SÄGER ÅT SINA BARN: AKTA ER FÖR DEM. Berne Stålenkrantz

väntar FN-möte i Wien och till våren ett stort internationellt möte i New York: UNGASS – United Nations Drug Control.

I somras kom mörka siffror som visade att narkotikadödligheten var den i Sverige näst

765 personer dog. Berne Stålenkrantz skrev då en debattartikel i Expressen där han föreslår införande av metoder som räddar liv, bland annat injektionsrum och Naloxon, en nässprej som kan häva en heroinöverdos.

högsta Europa – endast i Estland är den högre. Och att den hade fördubblats från 2013 till 2014 när

– Man tänker att det är skit i Sverige, men så reser man och ser att det finns platser i världen där det är mycket värre. Det är bra om det blir en mer nyanserad bild. Det går inte att säga att det är på ett visst sätt i Sverige, för det ser olika ut över landet. Grundproblemet är attityderna, som påverkar hur man till exempel tolkar Socialstyrelsens föreskrifter för substitutionsbehandling. Det gör att det skiljer mycket mellan Stockholm och till exempel Örebro, Linköping ►

Jenny Pira, Maya Kristiansson och Berne Stålenkrantz i planeringsmöte.

och Eskilstuna. De flesta samtal vi får rör de tre sistnämnda städerna, säger Berne Stålenkrantz.

Vad handlar samtalen om?

– Extra regler och kontrakt som man måste skriva på för att få behandling. I kontraktet avsäger man sig bland annat tystnadsplikten gentemot polis, åklagare och andra instanser såsom Arbetsförmedlingen. Säg en annan behandling inom vården där man måste skriva på ett sånt kontrakt.

En av SBF:s stora satsningar är projektet Liver or die. Det handlar om hepatit C, vilket cirka 80 procent av alla som är inskrivna på substitutionsbehandling har. I slutet av oktober i år anordnar de Brukarakademien för tredje gången, en tredagar lång kurs för brukare och personer från professionen. De driver också webbsidan Hepatitportalen.se.

– Det finns läkemedelsbolag som har lagt ner sina sidor om hepatit C och i stället hänvisar till oss eftersom vi håller vår sida upp-

daterad med det senaste. Det är kul, säger Magnus Brahn, som är kommunikationsansvarig och sköter SBF:s webbsidor.

I huvudsak är det Saga Maria Rönnlund och Jenny Pira som jobbar med Liver or die. De har börjat åka runt till väntrummen på mottagningar och behandlingshem för att prata om och hålla kortare utbildningar om hepatit.

Sedan 2014 har det kommit flera nya läkemedel som är effektiva, har kortare behand-

**Vi möjliggör Situation Sthlms nya café
och bibliotek – en plats för trygghet och
gemenskap.**

SBAB!

VI JOBBAR INTE FÖR ELLER MOT NARKOTIKA. VI JOBBAR MED RÄTTIGHETER OCH FÖR ATT FÅ ETT BÄTTRE LIV.

Berne Stålenkrantz

Jenny Pira.

Personalstyrkan ritad av Maya Kristiansson.

Saga Maria Rönnlund.

lingstid och mycket lindrigare biverkningar än den gamla interferonbehandlingen. Men till en början var det bara de med riktigt allvarlig leverskada som fick behandling.

– Folk var upprörda: ”Jag kommer inte få behandling förrän jag är jättesjuk.” Men priserna på läkemedlen har gått ner och sen i juni kan även de med en lindrigare skada få behandling, säger Maya Kristiansson, researcher i projektet.

Problemet är att den här informationen inte når fram till alla som behöver den.

Många har kontakt med beroendeläkare, får de inte information från dem?

– Man kan tycka att de borde få det, men det här är nåt som patienten i de allra flesta fall måste fråga om själv, säger Saga Maria Rönnlund.

– Vi har funderat på att göra ”Liver or die on tour”: hyra en husbil och dra ut i landet, säger Berne Stålenkrantz. Åka runt och propagera i olika städer, uppmärksamma hepatit C och kräva en nationell strategi.

Det ringar i telefonen och Magnus Brahn låser upp kassaskåpet och plockar fram några inplastade sprutor. På lokalföreningen Stockholms Brukarförening, som ligger vid Globen, har det delats ut sprutor i många år för att minska spridning av hepatit C och hiv. Här på rikskontoret bistår de endast med verktyg i nödfall.

– Jag tömde hela ert förråd nu, va? säger killen som kommer för att hämta rena sprutor och svarar sedan på frågan om hur han har det: Det har varit hyfsat. Ni kanske

hörde om mitt ep-anfall? Jag slog huvudet i trottoarkanten och det var blod överallt. En kompis fick snabbt upp kläder ur väskan som kunde pressas mot mitt huvud. Och folk klev in och hjälpte till, säger han uppenbart glatt överraskad över att folk agerade.

SAGA MARIA RÖNNLUNDS första kontakt med Brukarföreningen var via deras sprutbyte vid Globen.

– Jag sprang där ett par gånger i veckan och hämtade verktyg när jag var aktiv. Det var verkligen guld. Annars fick man betala

Magnus Brahn och Berne Stålenkrantz.

en främling på stan som sålde dyrt. Innan Stockholms landsting startade sitt sprutbyte 2013 kunde verktyg på stan kosta en femtiolapp, ibland nästan upp till en hundring.

Saga Maria Rönnlund var 19 år när hon började injicera opiater. Efter några år som aktiv, efter att hon återigen skrivits ut från ett behandlingshem och efter ännu en överdos, sökte hon substitutionsbehandling. Det tog tid innan hon fick komma in på programmet – det var sommar och semestertider.

– Men nu har jag haft metadon i fyra år och det funkar jättebra, säger hon.

I dag har hon heltidsjobb och en träningslägenhet och berättar att hon har fått tillbaka viljan att leva. Det är precis det som är Svenska Brukarföreningens mål:

– Vi jobbar inte för eller mot narkotika. Vi jobbar med rättigheter och för att få ett bättre liv. Och hur det goda livet ser ut är det bara vi själva som kan avgöra, säger Berne Stålenkrantz. **S**

SVENSKA BRUKARFÖRENINGEN

En organisation av och för människor som använder narkotika, med särskild kompetens och fokus på människor som injicerar narkotika.

På www.svenskabrukarforeningen.se har de bland annat egenproducerade nyheter och bloggar. Där finns också Nark, Narkotikaombudsmannen, som samlar information och kunskap om diskriminering av denna patientgrupp.

På hepatitportalen.se finns information och nyhetsbevakning om hepatit C.

Sedan 2008 håller föreningen varje år ett stort seminarium med ett flertal nationella och internationella talare. Där delas också Brukavänpriset ut. Årets pristagare var Folkhälsomyndigheten, för deras vägledning av insatser mot hepatit C för personer som injicerar droger samt för deras icke-diskriminerande språk.

VANDRA I NEON

Joggare, cyklister, dagisgrupper, vägarbetare, funktionärer, parkeringsvakter och trafikpoliser är några som har det. Neonfärgade reflexkläder. TEXT GERD ERIKSSON FOTO STEFANO BROZZI

DE NEONGULA REFLEXKLÄDERNA är numer ett vanligt inslag i stadsbilden. Och när Stockholms stad delar ut tackgåvor till åretruncyklister så är det just reflexvästen som är mest eftertraktad.

– De är jättepopulära och folk frågar alltid efter dem om vi delar ut nåt annat, säger Ulrika Falk på Trafikkontoret.

Västen har också lagt grunden för ett företag. Förskolläraren som en gång gick med en barngrupp i neongula västar till Vasaparken insåg snart att andra förskolor gjort likadant. De blandade ihop barnen. Nu driver hon ett företag som säljer västar i sju olika färger med mönster på. Hon säger att de i gult och orange syns bäst.

NEONVÄSTEN SOM ANVÄNDS av gemene man på fritiden kallas reflexväst, den som används

i tjänst heter varselväst. Det finns tre klasser av varselvästar och det handlar om hur bra de syns på ett visst avstånd. Klass 2 används av dem som jobbar på byggen, parkeringsplatser, flygplatser, hamnar, i lastfordon och vid järnvägen. Klass 3 är den högsta klassen och ett krav för den som jobbar med vägarbeten. Men vad händer för dem när alltfler stockholmare använder likadan gul neonväst?

– För oss som bär den i tjänsten tappar den i effekt. Tidigare hajade folk till när de såg oss vid vägkanten, det gör de inte på samma sätt längre. Samtidigt är det väldigt bra att alla syns bättre i trafiken, säger Ulf Andersson som är regionalt skyddsombud i Stockholm för fackförbundet Seko.

Han säger att det senaste hos dem är att de har små lampor som lyser i själva reflex-

en på västen. På så sätt skiljer de sig lite från mängden. Och 70 procent av deras klädsel måste vara fluorescerande – det vill säga reflektera ljus.

PÅ NTF:S, NATIONALFÖRENINGEN för trafiksäkerhetens främjandes, hemsida kan man läsa att den som bär reflexväst upptäcks av en bil med halvljus på 125 meters håll, den med ljusa kläder på 60 meters håll och den med mörka kläder syns inte av bilisten förrän 30 meter innan. NTF kan också berätta att om de optiska delarna i reflexerna på västen utsätts för alltför hög värme eller för mycket vatten kan reflektionsförmågan förstöras.

Hur är det för trafikpolisen som alltid bär neongula varselvästar, syns ni sämre nu?

– Jo, några kanske missar. Men de positiva effekterna av att fler syns överväger. Man får ta det onda med det goda, säger Göran Bolinder på trafikpolisen i Stockholm.

Avslutningsvis kan nämnas att alla de 38 500 löparna som deltog i Tunnelloppet förra hösten fick en neongul väst. ☺

Oktober & november

20% på canvastavlor.

Minnen att föreviga

För att sprida ut produktionen inför jul har vi nu 20% rabatt på våra populära canvastavlor. Skapa konstverk enkelt och snabbt på crimson.se

Crimson
PROFESSIONELL BILDPRODUKTION

Skådespelaren Bo "Bosse Mimare" W Lindström och scenografen Sara Kander gör "icke verbal teater" på Påfågeln vid S:t Eriksplan.

På scenen Påfågeln vid S:t Eriksplan spelas teater med rörelser som enda språk. En ordlös mimföreställning kan spelas för flyktingbarn, hörselskade personer och morfar, samtidigt. Pantomimteatern har funnits i Stockholm sedan 1977 och erbjuder mer än vitpudrade ansikten. TEXT DAVID BOGERIUS FOTO SARA MORITZ

STUMT SPEL

Gemensamt bild av pantomim är inte odelat positiv. Fråga 62-årige Bo W Lindström, även känd som "Bosse Mimare" och en av grundarna till Pantomimteatern i Stockholm.

– "Nej men usch, mime, det är såna där Ronald McDonald-clowner" härmar han och berättar om sajter för mimhatare och amerikanska filmer där mime precis som dockor och clowner utvecklats till skräckspridare.

Enligt honom är nidsbilden av mime: randig tröja, vitpudrat ansikte och vita handskar, främst ett resultat av alla dåliga gatumime. Trots att mime och pantomim, det vill säga ordlös skådespeleri med kropp och mimik, har anor från 1500-talet och antikens teater i Grekland och Rom var det

först 1977 som Pantomimteatern startade sin verksamhet i Stockholm.

– Jag tillhörde den första mimklassen på Statens Dansskola och när vi gick ut efter tre år så startade vi en mimegrupp. Vi höll till på Plazateatern och ville helst göra nåt angeläget och vuxet så vi satte upp *La Strada* efter Fellinis film och *Processen* av Franz Kafka, säger han.

Det visade sig ganska snart att det var lättare att sälja biljetter om man riktade in sig på en yngre målgrupp.

– Jag var väl en av dem i gruppen som ville göra fler föreställningar för barn. *Processen* är ju tillräckligt knäpp och konstig som den är och vi skulle dessutom göra mime av den och inte snacka, säger Bo W Lindström och skakar på huvudet. ▶

MEN VI NÅR SÅVÄL LATTEMORSOR SOM MORMOR OCH MORFAR OCH UNG- ARNA. Bo W Lindström

Med ambitionen att bli "vanlig" skådespelare hade han studerat på Skara Skolscen, men när han åkte ut i andra gallringen för Scenskolan bestämde han sig för att följa sin lärares råd och testa den nya mimutbildningen.

– Och det har jag aldrig ångrat, för det är nåt alldeles speciellt.

RUNT OMKRING HONOM inne på Teater Påfågeln vid St Eriksplan huserar Pantomimteatern sedan tidigt nittiotalet i ett kreativt kaos. På ett golv sitter två av skådespelarna från föreställningen *Den vita stenen*, Julia Gumpert och Richard Hasslinger, och målar kulisser och inne vid scenen är regissören Victoria Kahn mån om att snart få dra i gång dagens repetition inför premiären på *Herthas ateljé*. En föreställning som beskrivs som "Inspirerad av Hertha Hillfon och hennes storslagna konstnärskap. Allt filtrerat genom minnet av en långvarig vänskap mellan Hertha Hillfon och Bo W Lindström, eller Bosse Mimare, som Hertha kallade honom."

För scenografin står, som ofta på Pantomimteatern, Sara Kander. Hon frilansar som scenograf, kostymtecknare och maskdesigner.

– Jag kom hit första gången för drygt 20 år sen när jag var 24, 25 år och gjorde min första uppsättning. Det är formen och det visuella som är det viktiga för mig och det jag tycker är så häftigt med pantomimteater är ju att det når alla barn. Vi har bland annat varit i Chile och Sydkorea med föreställningar och man kan spela överallt om det är historier som är allmängiltiga som fattiga och rika, kärlek och död och sådant som alla förstår. Pantomimteater kan vara så mycket annat än vitpudrade ansikten, vi gör helst drama, säger Sara Kander.

BO W LINDSTRÖM lyssnar nickande och fyller i:

– Icke verbal teater. Det underbaraste är när man vet att nu har vi grupper med nyss

hitkomna flyktbarn och en grupp hörselskadade från Manilla bland den vanliga publiken och så hör man dem från scenen och märker att alla liksom är med på samma resa. Då känner man: "Yes!"

Motiveringen till DN På stans Kasperpris träffade precis på pricken rätt, menar Bo W Lindström: "För en i Sverige ny konstform som gör publiken till medskapande." Det var 1980.

– Andra institutioner jobbar för att få fler 20- och 30-åringar till teatrarna så att det inte bara är kvinnor över 40 som kommer och tittar. Men vi når såväl lattemorsor som

mormor och morfar och ungarna.

Verksamhetschefen Veronica Bedecs håller upp kaffe bland urätta lunchboxar från några av alla närliggande sushi- och thai-restauranger innan hon fortsätter på samma spår:

–Vi har ett spann från 3 till 85 år i publiken och våra lördagsföreställningar brukar vara fulla. Alla frigrupper borde få mer pengar. Våra anslag urholkas av inflationen och prisökningar.

När Pantomimteatern startade verksamheten för snart 20 år sedan inleddes också en ständigt pågående kamp för att få verk-

"Bosse Mimare" med trolldegen som används i föreställningen I Herthas ateljé.

Richard Hasslinger pimpar dekoren till Den vita stenen där han själv spelar en av huvudrollerna.

Mitt i det kreativa kaoset på Pantomimteatern har verksamhetschefen Veronica Bedecs full koll.

Anna Svensson Kundromichalis och David Tallroth som cirkuspuddlar i Jag tycker om mej.

MARTIN SKOGS

MAN VIGER INTE SITT LIV ÅT DET HÄR FÖR ATT BLI RIK MEN I STÄLLET FÅR MAN GLÄDJEN AV ATT HA ETT MENINGSFULLT OCH LUSTFYLLT ARBETE. Sara Kander

samheten att gå runt.

– Man viger inte sitt liv åt det här för att bli rik men i stället får man glädjen av att ha ett meningsfullt och lustfyllt arbete, säger Sara Kander.

Bo W Lindström fyller i vittnesmålen om

intecknade hus och uppskjutna löneutbetalningar.

– Man har ju trixat hela tiden. I början fick hela gruppen jobba extra på Operan för att vi skulle ha råd att göra det vi ville göra. Det har alltid varit kniven mot strupen.

Sedan 2006 har han som enda skådespelare så kallad konstnärslön, statlig inkomstgaranti för konstnärer. Den garanterar honom en årlig minimiinkomst på 222 000 kronor "för konstnärlig verksamhet av hög kvalitet och stor betydelse för svenskt kulturliv".

– Jag vågar nästan inte prata om det med mina kollegor. Många tänker: Oj, då behöver du inte göra något, men det betalas bara ut pengar om jag tjänar mindre än ett visst belopp (260 000 kronor 2014) så idag tjänar jag ingenting på det. Men det är en liten fallskärm och det är tryggt. ▶

Pantomimteatern turnerar med Gunnel Lindes klassiker *Den vita stenen*.

JONAS JONNEBERG

Handmålad skylt utanför teatern på Sankt Eriksgatan 84.

– Vi kanske inte ska använda ordet fallskärm, säger Sara Kander.

– Nej, säger Veronica Bedecs. Det är mer en maskros.

FÖRRA ÅRET FANNS det 135 innehavare av inkomstgarantin, bland dem musikerna Janne Schaffer, Marie Bergman och Monica Dominique, regissörerna Stefan Jarl och Roy Andersson, konstnären Carl Johan de Geer och clownen Manne af Klintberg. Sedan 2010 delas inte längre några inkomstgarantier ut då riksdagen beslöt att införa ett annat system med stipendier.

– Jag är dessutom med i Teateralliansen, en arbetslöshetspool för skådespelare som har jobbat på statsunderstödda teatrar. Det är helt fantastiskt. När jag inte spelar här på Påfågeln eller är ute på vägarna kan jag gå gratis på kurser av hög klass. Det är alltifrån musik och dubbning till clownteknik, säger Bo W Lindström.

Han minns att en av få föreställningar som faktiskt gått plus ekonomiskt var *Charlies unge*, en familjeföreställning baserad på stumfilmsklassikern *Chaplins pojke*, som hade premiär i februari 2011. *Charlies unge* blev en succé också internationellt och spelades i Norge, Finland, Chile, Sydkorea och även i USA på Brooklyn Academy of Music i New York. Bosse Mimare ser riktigt upprymd ut när han pratar om sin "husgud" Charlie Chaplin.

Pantomimrörelserna är aldrig långt borta och Chaplins snurrande käpp sitter

MÅNGA FÖRVÄNTAR SIG INTE EN BERÄTTELSE NÄR DE KOMMER HIT MEN EFTERÅT SÅ TROR DE TILL OCH MED ATT SKÅDESPELARNA HAR PRATAT. Sara Kander

klockrent. Men han får strax lämna den någonstans för repetitionerna av *I Herthas ateljé*. Han hinner inte ens vara med på fotograferingen vid påfågelskylten utanför teatern utan måste rusa förbi den nymålade rekvisitan för *Den vita stenen*, Gunnel Lindes älskade berättelse om Fideli och Farornas konung. I Pantomimteaterns version

är det en föreställning för barn från åtta år som turnerar över hela Sverige och gör ett nedslag på Påfågeln under första veckan i november.

– Det är en fantastisk bok och berättelse som har legat som idé hos oss väldigt länge och till slut gjorde vi den. Åttaåringarna ser nåt annat än trettonåringarna och de vuxna, säger verksamhetschefen Veronica Bedecs.

TEATERFAKTA

Pantomimteatern är en ideell förening med stöd från Statens kulturråd, Stockholms kommun och Stockholms läns landsting.

Påfågeln ligger på Sankt Eriksgatan 84 och öppnade som biograf 1927. Bioverksamheten lades ner 1960 men återupptogs under namnet Ri-Ettan under 1968–86. 1994 återupptogs teatern under sitt ursprungliga namn och drivs sedan dess av Pantomimteatern tillsammans med Mittiprickteatern.

Under hösten spelas föreställningarna *Den vita stenen*, *I Herthas ateljé* och *Jag tycker om mej*. Den 1 december startar den traditionella publiksuccén Påfågeln Julkalender. Varje vardag 16:30 (helger 15:00) öppnas en "lucka" med ett innehåll som pågår 5–10 minuter på scenen. Gratis inträde.

MIM KOMBINERAS EFFEKTFULLT med film då karaktärerna rör sig mellan scen och filmduk. Även musiken, som är specialkomponerad av Nicolai Dunger, är enligt scenografen Sara Kander ett av flera inslag som brukar överraska publiken på Påfågeln:

– Många förväntar sig inte en berättelse när de kommer hit men efteråt så tror de till och med att skådespelarna har pratat. Det har vi varit med om jättemånga gånger.

Veronica Bedecs känner igen det där. Hon berättar att hon då och då tjuvlyssnar på publiken när den är på väg från teatern.

– Man hör "han sa det" och "hon sa det". Men vad då sa? Det är ingen som har pratat på scenen. 🗣️

GENGAHR

30.10 Stockholm Debaser Ballroom

STEVE EARLE & THE DUKES

3.11 Stockholm Göta Lejon

JULIA HOLTER

2.11 Stockholm Kägelbanan

**GODSPEED YOU!
BLACK EMPEROR**4.11 Stockholm Debaser Medis (Slutsålt)
5.11 Stockholm Debaser Medis**SWIM DEEP**

4.11 Stockholm Debaser Strand

**KURT VILE
& THE VIOLATORS**+ WAXAHATCHEE
6.11 Stockholm Münchenbryggeriet**DE LYCKLIGA KOMPISARNA**

6.11 Stockholm Kägelbanan

DEPORTEES

23.1 Stockholm Cirkus

LOWER DENS

8.11 Stockholm Scandic Malmen

TORCHE

13.11 Stockholm Debaser Strand

ARIEL PINK

8.11 Stockholm Kägelbanan

PURITY RING+ EMPRESS OF
8.11 Stockholm Debaser Medis**ELIAS**

9.11 Stockholm Södra Teatern

BUILT TO SPILL

9.11 Stockholm Debaser Medis

THURSTON MOORE

10.11 Stockholm Debaser Strand

BEACH HOUSE

12.11 Stockholm Debaser Medis

KOPECKY

11.11 Stockholm Scandic Grand Central

KITTY DAISY AND LEWIS

12.11 Stockholm Nalen

MIKAL CRONIN+ HOLY
12.11 Stockholm Kägelbanan**ZELLA DAY**

13.11 Stockholm Debaser Medis

TOVE LO+ NOONIE BAO
14.11 Stockholm Münchenbryggeriet**FATHER JOHN MISTY**

15.11 Stockholm Berns

HOP ALONG17.11 Stockholm Bar Brooklyn
(Fri entré)**DESTROYER**

19.11 Stockholm Kägelbanan

RAE SREMMURD

21.11 Stockholm Debaser Strand

EAGLES OF DEATH METAL

25.11 Stockholm Debaser Medis

MATTIAS ALKBERG

11.12 Stockholm Orientteatern

JOHN GRANT

2.12 Stockholm Södra Teatern (Slutsålt)

THUNDERCAT

1.12 Stockholm Fasching

JOSH ROUSE

7.12 Stockholm Nalen

ALBERT HAMMOND JR.

8.12 Stockholm Debaser Medis

JOSÉ GONZÁLEZ

8.12 Stockholm Cirkus (Slutsålt)

SHURA

18.12 Stockholm Debaser Ballroom

DAUGHTER

5.2 Stockholm Debaser Medis

TAME IMPALA+ JAGWAR MA
5.2 Stockholm Annexet**KODALINE**

14.2 Stockholm Berns

**AN EVENING
WITH GREG DULLI**

16.2 Stockholm Södra Teatern

JOSHUA RADIN

19.2 Stockholm Södra Teatern

HALSEY

17.2 Stockholm Münchenbryggeriet

WOLF ALICE

17.2 Stockholm Debaser Strand

**SUN KIL MOON
& JESU**

19.2 Stockholm Södra Teatern

HALF MOON RUN

21.2 Stockholm Debaser Strand

GRIMES

24.2 Stockholm Münchenbryggeriet

HOZIER

28.2 Stockholm Cirkus

**NATHANIEL RATELIFF
& THE NIGHT SWEATS**

1.3 Stockholm Kägelbanan

ELLIE GOULDING

3.3 Stockholm Ericsson Globe

TINDERSTICKS24.4 Stockholm Södra Teatern
25.4 Stockholm Södra TeaternBiljetter via Luger.se

STOLT DET KOM ETT BREV EN DAG

an ringde först.

Och berättade att han särskilt tyckte om artikeln med rubriken "De riktiga utvandrarerna" från #217 – han kände nämligen igen det som texten beskrev, det var så det varit för de av hans släktingar som utvandrat till USA. Han berättade vidare att han var över 85 år gammal och hade jobbat bland annat som journalist tidigare och undrade försynt, när vi precis skulle lägga på, om han fick lov att skicka en text till mig:

– Den handlar om några gamla människor och deras liv...det är kanske ingenting särskilt, men jag tänkte att...

Han var väldigt artig och otvungen och berättade att han självklart skulle lägga med två frimärken så att jag kunde returnera originalmanuset om det var så att jag efter genomläsning inte ville publicera.

Han ville ha tillbaka manus, saknade kopior.

Det gick några dagar. Han ringde igen och kollade om kuvertet med texten kommit fram, det hade det inte hunnit ännu. Han lät lätt oroad över att ha sitt manus på drift.

Några dagar senare kom försändelsen.

Ett fönsterkuvert, C5, som han återanvänt och nu skrivit adressen till redaktionen till höger på baksidan av det och tejpats igen med kirurgtejp och häftat med sju klamrar.

Jag sprättade upp. Fem lätt gulnade manusblad, hålade, var häftade samman i vänstra hörnet. I överkant ett gem som höll två frimärken. Rubriken – "Kommer icke mer" – skriven för hand. Under rubriken hade han skrivit en liten hälsning till mig: "Enl. tel. samtal 28/9-15, en berättelse av XX". Han hade suddat över det maskinskrivna ordet novell bredvid sitt namn. Och satt en liten adressdekal bredvid och skrivit "Retur:"

Jag började läsa. Maskinskriven text, dubbelt radavstånd.

Första meningen lyder: "Hon ligger där och håller om hans tunna hand i mörkret". Det är några ändringar gjorda med Tip-Ex på några ställen, det har skrivits till några ord för hand i andra styckets andra mening.

Texten nedknackad i papperet, jag drar fingret över, känner bokstävernas relief.

Vi befinner oss i ett sovrum i ett hyreshus. På sängen i det varma och stilla sovrummet ligger två gamla människor, det är den vakna kvinnan som är berättelsens ciceron. Hon ligger i mörkret och lyssnar efter andetag, efter rytmen i dem, bredvid ligger hennes åldrade och älskade make. De har delat ett långt liv och man förstår efter någon sida att han är sjuk, att han varit inlagd en längre tid och nu kommit hem igen.

Nu lyssnar hon efter hans andetag, hör hur han rosslar till ibland, snörvlar. Och oron kommer tillbaka och tankarna – både de korta tankarna där och då om hur läget är just precis då, och de tankar som handlar om deras liv tillsammans och hur det blev. Hon tänker på det nu – att allting som var svårt alltid blev bra till slut.

Utom det där som hände barnen.

Jag märker att jag läst texten lite för snabbt, förmodligen för att

**JAG SPRÄTTADE UPP. FEM
LÄTT GULNADE MANUSBLAD,
HÅLADE, VAR HÄFTADE
SAMMAN I VÄNSTRA HÖRNET.**

jag inte trodde att det var någon text jag skulle behöva bry mig särskilt mycket om eller som jag inte trodde hade några särskilda litterära kvaliteter.

Men det har den verkligen. Jag känner hur texten bygger upp sig i mig, hur den – beroende på sättet den är skriven, på den osentimentala och lågmälda prosan, författarens ålder, ämnet – likt en osynlig slagruta diffust rör i gång någonting.

JAG BÖRJAR OM. Läser lugnare, mer koncentrerat. Texten i tre- eller ibland femradiga stycken med blankrad emellan.

Artonde styckets sista meningar: "Men de är inte stilla hennes händer. Dom rör sig som om hon sökte forma orden bättre med dem. Och när det inte längre kommer några ord så rör sig ändå hennes händer, men fladdrar nu som små gråa fåglar däri dunklet".

Hon står i rummet, nattlinnet skrynkligt, det grå håret i stripor, händerna knäppta. Hon går mot köket, mot telefonen. Men stannar vid tröskeln. Hon lovade att inte ringa om det hände igen, han ville inte det.

Han ville bara få vara. Hos henne. I deras liv. Och låta det få ta slut där.

Sittande på sängkanten ser hon in i hans ögon – han har, som om han hörde hennes oroliga tankar, just öppnat dem – och det gör henne lugn: "Hans goda, varma blick som inte skrämmer".

De tre sista meningarna är ditskrivna för hand. Snirkligt, svart penna, gammaldags skrivstil.

Jag lägger ifrån mig de fem manusbladen. Utanför på gatan backar en lastbil sakta ut i korsningen. Jag funderar på hur jag ska kunna förklara för den gamle mannen vad jag tycker om hans text.

Sedan klickar jag upp ett tomt Worddokument. ☺

Köp polisiga julklappar

Polisens egen
tröja för barn

120 kr

Polismuseet
www.polismuseet.se

**Folktandvården finns
till för alla människor
i alla åldrar**

Hos oss får du inte bara den bästa allmän- och specialisttandvården, eller den bästa medicinska tandvården när du har behov. Du får också förebyggande tandvård. I mer än 75 år har vi hjälpt svenska folket att få en bättre munhälsa.

Folktandvården

Välkommen att läsa mer och boka tid!
www.folktandvardenstockholm.se

Magdalena Hindrikes har alltid varit fascinerad av historia. Därför är Gamla stan hennes favoritplats. Här känner hon att det vandrar gamla själar och här har hon också valt att sälja Situation Sthlm.

BERÄTTAT FÖR **MARIA HAGSTRÖM** FOTO **MARTINA HOLMBERG**

MIN PLATS

På de här gatorna har det trampats mycket genom åren. Här har det kastats dynga ut från fönstren och här har Gustav III gått. Jag kan känna att det vandrar gamla själar här. Jag är kristen, men jag tror inte på någon vit farbror med skägg, jag tror att människors energi inte bara försvinner när vi dör. Den tar vägen någonstans och här i Gamla stan vimlar det.

Jag älskar allt det gamla som finns kvar. Jag har jämt varit intresserad av historia. Pluggade fem och ett halvt år på universitetet i Örebro och började då med historia. Jag har koll på alla kungar, kan allt om Birger Jarl, Henrik VIII, är intresserad av Vasa-släkten och jag läser allt om Elisabet I. När jag var liten var jag bäst i klassen i historia. Men jag slutade i min skola i sjunde klass efter att mina föräldrar skickade mig till ett BUP-hem. De ville inte ha hem mig, tyckte att jag var för bråkig, så när de andra bar-

nen åkte till sina familjer om helgerna fick jag i stället åka till ett hemskt elakt par.

Jag har levt ett helvetiskt liv, men också ett roligt liv. Och jag har levt så konstigt. Mitt i allt åkte jag till Milano. Det var mellan 92- och 94. Jag var på väg från ett behandlingshem när en kille stoppade mig och frågade om jag ville bli modell. Jag var vacker på den tiden, fick göra reklamfilmer och en massa grejer. Men det fanns mycket kokain i Milano och jag tog till slut så mycket att jag inte kunde jobba mer.

Jag har varit drogfri i omgångar. Men i februari förra året, efter att jag fått tänderna utslagna och en massa hemskt hände, tog jag värsta återfallet på heroin, första gången på tio år. Men i går var jag på möte hos soc och det ser så jävla bra ut för mig nu. Jag ska få flytta in på Krinolin (drogfritt stödboende, red:s anm.) och ställa in mig på behandling med metadon. ☹

Letterbox Club ökar läsförståelsen

FAMILJEHMSPLACERADE BARN FÅR BOKPAKET PÅ POSTEN

BARN SOM ÄR placerade i familjehem har rent generellt sämre skolresultat än andra barn. För att öka deras läsförståelse och få upp läslusten startade den före detta barnbokhandeln Bokspindeln projektet "Letterbox Club Sverige".

Sedan tio år tillbaka finns The Letterbox Club i England. Där får familjehemsplacerade barn ett bokpaket på posten en gång i månaden, vilket har gjort att barnens läsförståelse ökat.

Nu har det provats i Stockholm.

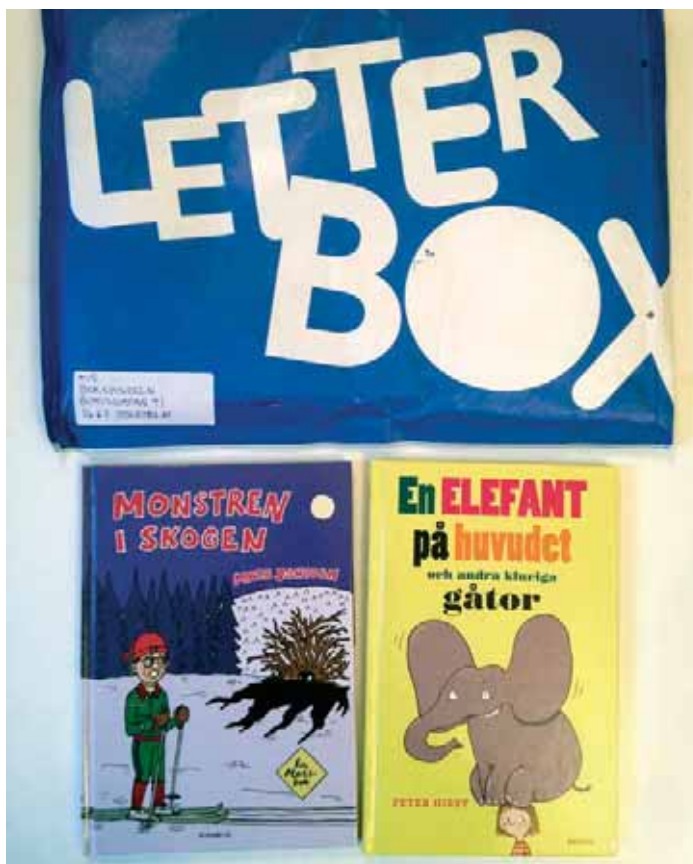
– Bokspindelns vision är att det ska finnas böcker för alla barn, att alla barn ska känna sig representerade. Vi vill därför generellt nå de barn som annars inte blir nådda, säger Johanna Bejbom från Bokspindeln, som i dag är en plattform för läsfrämjande verksamhet.

Med pengar från Kulturrådet och Stockholms läns landsting kunde de starta ett pilotprojekt och hösten 2014 skickades det första bokpaketet ut till över 30 barn mellan åtta och tio år, som är familjehemsplacerade av Stockholms stad.

En gång i månaden i ett halvår fick barnen ett paket på posten med en faktabok och en skönlitterär. Böckerna har skänkts av flera bokförlag, författare har skrivit brev till barnen och Johanna Bejbom har tillsammans med en bibliotekarie på Medborgarplatsens bibliotek gjort urvalet.

– Vi började med enklare böcker i de första paketen och sen lite svårare. Eftersom alla fick samma paket försökte vi få en bredd av böcker, också för att de ska få nosa på flera olika sorters böcker, säger Johanna Bejbom som är projektledare.

Barnen gjorde ett lästest innan första paketet och ett till efter det sista. Resultaten har analyserats av forskare på institutionen för socialt arbete vid Stockholms universitet.

BJÖRN DALIN

Hilma Forsman

– Det är en liten grupp barn vi tittat på och resultaten är fortfarande preliminära, men i genomsnitt har läsåldern under det här halvåret ökat ungefär ett år. Ett annat sätt att säga det på är att barnen har fått ungefär sex månader "extra" utveckling under projektet, säger forskaren Hilma Forsman.

När projektet startade låg barnens läsålder i genomsnitt något under deras faktiska ålder. Efter ett

halvår hade barnen kommit i kapp sina jämnåriga.

Forskarna har också gjort intervjuer med elva av barnen och med deras familjehemsföräldrar om Letterbox Club Sverige.

– Över lag har de uppskattat projektet och tycker att det har varit roligt och spännande att de aldrig visste vilken bok som skulle komma med paketet. Den samlade bilden är att barnen har läst mer under projekttiden, säger Hilma Forsman.

Kommer Letterbox Club Sverige fortsätta i Stockholm?

– Vi har fått pengar för en ny pilot och kan börja skicka ut paket i Stockholm i vår igen. Men vi hoppas att det ska bli en permanent verksamhet, säger Johanna Bejbom.

Hilma Forsman menar att Letterbox Club Sverige ger indikationer på att det går att göra något med relativt enkla medel.

– Vi vet från forskning att man tenderar att ha lägre förväntningar på barn som är placerade. Det här kan vara ett sätt för dem att klara sig bättre i skolan, säger hon.

MARIA HAGSTRÖM

Arkitektävling om hemlöshet avgjord

Under året har Arkitekter utan gränser haft en idéävling, där de uppmanat till tävlingsbidrag som kan förbättra situationen för hemlösa människor i Stockholm.

Det kom in många förslag, även från andra länder, om alltifrån paviljonger i parker till grannskaphus. Men det var arkitekten Malin Persson från Stockholm som hade det vinnande förslaget Kil 001, som handlar om nya små bostäder centralt i stan.

– Det här är ett sätt att bygga på en plats som "inte finns" genom att spränga in bostäder som en kil i ett indraget hus, säger Malin Persson.

Det är en sorts "plug in-bostäder" på 14 kvadratmeter, med utanpåliggande trappor med uteplats, som byggs på befintliga byggnader, till exempel på utrymmen vid brandgavlar.

– Då skulle det kunna komma till lägenheter i innerstan som man kan ha råd med som ung eller hemlös, säger Malin Persson.

Tror du att ditt förslag blir verklighet?

– Det finns svårigheter, som att det till exempel inte finns någon hiss och då krävs det att man gör ett undantag från reglerna. Men staden borde vara intresserad, tycker jag, säger hon.

Se tävlingsbidragen på: arkitekter-utangranter.se/hemlos, samt på Färgfabriken fram till 29 november.

MARIA HAGSTRÖM

45

till 60 samtal kommer in dagligen till IVO:s upplysningstjänst som tar emot klagomål riktade mot socialtjänsten. Sedan 1 september kan vem som helst ringa upplysningstjänsten via 010-788 50 00 och få hjälp och guidning och påpeka missförhållanden. Den första månaden handlade de flesta samtalen om ensamkommande flyktingbarn och placerade barn. Inga klagomål i hemlöshetsfrågor. Däremot fanns brister inom beroendområdet, som att personer fått besked om behandling men att kommunen har inte verkställt det.

BOKPAKETETS INNEHÅLL

Två böcker: en skönlitterär och en faktabok. Kringmaterial såsom bokmärken, vykort, anteckningsbok, läsdagbok. Brev från en av författarna. Brev från biblioteket där barnet bor. I det första bokpaketet är det ett välkomstbrev om hur biblioteket fungerar. Resterande

biblioteksbrief innehåller boktips och/eller tips på evenemang på biblioteket. Tanken är att barnen i varje bokpaket ska få en påminnelse om att biblioteket finns. I bokpaket nummer tre och sex skickas en utvärdering med till barnen tillsammans med ett frankerat svarskuvert.

MINA DRÖMMAR

LJUDTEKNIKER

SITUATION STHLMS FÖRSÄLJARE

Jack Satanios var elva år när han för första gången hörde Pink Floyd. Han var hemma hos sin förra fritidsledare som satte på "Shine On You Crazy Diamond, Part 1". Låten var tretton minuter lång, men Jack Satanios behövde bara lyssna på den i en minut innan han kände:

– Det här! Det tog i hjärtat så in i helvete! Så jag har haft Pink Floyd med mig ända sen dess, berättar han.

Jack Satanios började spela gitarr, ville bli lika duktig gitarrist som David Gilmour i Pink Floyd. Han tog lektioner hos en gitarrlärare, men tyckte att det var roligare att köpa instrument än att spela på dem. Han sparade de slantar han fick ihop genom att jobba på Hemglassbilen redan som elvaåring. Sedan tjänade han pengar genom att hyra ut rullskidor och cyklar och att diska.

– Jag jobbade mycket och var duktig på att spara. Jag köpte en bra akustisk gitarr, en G35:a med stålsträngar och en Fender Stratocaster som var svart med vit järnhals, precis som David Gilmour hade. Jag hade jättebra utrustning, trodde att man blev lika duktig som den gitarr man hade.

Jack Satanios började så småningom spela i ett band och när han i början av nittiotalet gick på en folkhögskola i Skarpnäck drog de ihop ett punkband.

– Jag var med på ett hörn och spelade gitarr. Det var skitkul. Vi spelade på skolfester och på Kaos, en källarlokal i Gamla stan. De andra i bandet fick lära mig vad jag skulle spela och jag spelade precis som de sa.

Det funkade, men han insåg att han inte var någon vidare talang, oavsett hur bra gitarr han hade.

– Jag kunde inte spela, haha, det förstod jag till slut. Hade inget taktsinne. Varken då eller när jag gick hos gitarrläraren. I dag kan jag inte ta ett ackord, men det beror på

DET HÄR! DET TOG I HJÄRTAT SÅ IN I HELVETE! SÅ JAG HAR HAFT PINK FLOYD MED MIG ÄNDA SEN DESS.

en skadad handled.

Jack Satanios sålde sina gitarrer och bestämde sig för att syssla med något annat.

– Jag var inte duktig på gitarr, däremot var jag duktig på att tänka ljud och ville därför jobba som ljudtekniker. Det är fortfarande min dröm.

För några år sedan provade han på yrket – i sex månader gick han bredvid en ljudtekniker på kulturföreningen Kafé 44 på Södermalm. När Jack Satanios var där spelade flera band i veckan och de använde

analog mixerbord.

– Ljudteknikerna har ett stort ansvar att få det att låta bra. Helst har jag velat bli studiotekniker, jag tänker att det handlar väldigt mycket om att skapa tillsammans med musikerna, att få fram vad de vill ha. Det verkar jåkligt kul. Det har varit en dröm nästan hela livet, men saker och ting händer som gör att man kommer ur spår.

En av de saker och ting som hände var att han började jobba på krogen och tyckte om att "leva rövare och dricka bira".

– Att vara alkoholist är svårt. Det fanns i min uppväxt också. Morsan var skåpsupare och pillertrillare. Hon ville alltid visa upp en fin yta utåt, men det var väldigt skitigt under, både bildligt och bokstavligt. Pappa hade jag ingen bra relation eller mycket kontakt med alls. Det var mycket skuldbeläggande i mitt barndomshem och man var alltid sämst. Jag minns att jag tänkte att så här ska jag aldrig ha det när jag blir vuxen.

Jack Satanios säger att han "alltid" har haft sina alkoholproblem.

– Den enda värme jag kände var när jag drack, då blev jag varm och det kändes lättare. I dagens läge tycker jag att det är lättare att vara i livet om jag är nykter, livet är ju ganska kul trots allt.

TEXT MARIA HAGSTRÖM
FOTO MARC FEMENIA

CITAT

/// Jag hade en dröm om att sticka till Schweiz och bli en väldigt bra kock, för där hade de en riktigt fin kockskola. Men av olika anledningar blev det så att jag inte kunde åka. Jag blev servitör i stället.

/// Innan jag dör ska jag ha en husbåt som jag kan bo på. Det är en frihet att kunna stiga från land, särskilt när man inte alltid trivs här – jag har jättesvårt att komma in i den här fyrkanten man ska passa i.

/// Min största dröm i dag är kärlek, det är svårt att hitta. Jag vill ha kärlek runt omkring mig. Jag skulle också vilja vara jourfamilj eller fosterfamilj till en tonåring på glid. Jag har sett hur det kan gå.

MED EGNA ORD

POESI

Min rehab

● Låt oss mötas i mitten
Jag vill inte ta hela smällen
Ni skickade mig till rehab
För att äta pizza och kebab
Kocken var en turk
Han kunde trola med en burk
Synd att han var ofta sjuk
Kanske för hans hjärta var mjukt
Han la sig i det ena och det andra
När han kunde lämna sin Sandra
Han pratade jämt om flator och bögar
Undrar vad i hans hjärna som spökar
Med terapeuterna var han en god vän
Med dem upprepade han Tony Irvings "men"
Kocken och gänget fick en halv miljon
För att skicka ut mig till snön
När jag frös och ropade på hjälp
Anklagade de mig för att spela "Johnny Depp"
En natt hos kockens gäng kostar två tusen
Ett dygn i lägenhet kostar två hundra med frysen
Snacka om att socialen silar mygg åt folket
Och tvingar dem svälja kameler på köpet
Vilken rehab jag hade fått
Så bra hade jag aldrig mått!

MIKAEL S

Hund och katt + att

● När jag ser en bild av en hund och knappt har sovit en blund. Då tänker jag att. Att jag borde nog skaffa mig en katt. Sen tänker jag som så. Något som ingen kommer att förstå. Att mina tankar rinner ut i sanden. Nu får jag väl åka till Handen. Där kan jag tänka mig för. Är det mig själv eller dig jag förstör. Inte handlar det om någon annan som stör.

MARKKU

CREATIVE COMMONS

Sjuttiotalsfeber i Axelsberg

● Våren 1974 är jag åtta år. Jag bor på sjunde våningen med mamma i Axelsberg. Det är strax efter oljekrisen då regeringen satte igång kampanjer för att speciellt hushållen måste minska på elkonsumention. Ransoneringar genomfördes av drivmedel och varmvatten. Samåkning visar sig vara något positivt och ganska populärt. Främmande människor åker med varandras bilar till och från arbetet, blir bekanta med varandra. En kollektiv känsla av att hjälpas åt. Man lärde känna sina grannar, fick nya vänner.

Mamma hade börjat cykla till arbetet på PK-banken på Hamngatan. Jag misstänker att det inte bara var av miljöskäl, utan även

ekonomiska. Som åttaåring gick jag igenom den ena barnsjukdomen efter den andra, röda hund, vattkoppor, påssjuka. Då existerade inte begreppet att "vabba" eller stanna hemma med sjukt barn.

Däremot fanns det samariter som man beställde per telefon ungefär som hemtjänst. Utan fast telefon fick mamma snällt gå till tunnelbanan eller torget för att med tjugofem-öringar ringa från telefonkiosken.

I skolan hade vi barn fått lära oss att utan pengar och akut i behov av polis eller ambulans trycka på den röda knappen, slå 90 000 – en nia och en massa nollor. Det skulle inte göra något om det blev för många nollor, hellre det än för få. I vilket fall

Sjuttio år

● Den första september 1945 föddes jag.

Sitter och tänker hur man firar det. Beslutar att ta en kryssning till Tallinn. Går ombord till min hytt, bäddar min säng med vita lakan – dom luktar fantastiskt. Läger mig ner och somnar. Vaknar klockan 20.00 och är hungrig. Går till restaurangen och tar

en trerätters middag med förrätt, en god köttbit och en underbar efterrätt. Avslutningen blir en kaffe och cognac.

Ett stort tack till alla mina trogna köpare av Situation Sthlm. Ni gjorde det möjligt för mig att berika min födelsedag, en stor bamssekram till er alla.

STIG BECKMAN, FÖRSÄLJARE NR 79

som helst, jag var sjuk och en samarit behövdes. Mamma gick för att ringa och det skulle komma en nästa morgon. Lägenheten piffades upp, dammsögs och kylskåpet kollades så att det fanns mat till lunch. På morgonen ringde det på dörren och där stod en vilt främmande tant. Alltid en tant. Mamma visade in – bråttom, bråttom – sa "hej då" och cyklade fort iväg till jobbet, antagligen lite försenad. Jag kunde se henne från fönstret när hon åkte på Hägerstensvägen, där skolbussen hämtade och lämnade oss barn.

Skolbussen var ganska jobbig. Killarna stoppade alltid oss tjejer vid varje säte för att fråga vilket lag vi hejade på. Hejade man på fel lag fick man inte gå vidare. Det gällde att komma ihåg vilka killar som hejade på vilket lag – Bajen, Djurgården eller AIK. Tack och lov slapp jag bussen året därpå.

Då fick jag åka tunnelbana två stationer till Aspudden. Månadskortet kostade 35 kronor och fick inte användas under helgerna.

Tillbaks till sjuktanten som jag kallade dom.

Vid något tillfälle behövde jag gå på toaletten. Efter mitt toabesök på feberdarrande ben stod tanten med tempen i högsta hugg och deklarerar att nu ska febern mätas. "Ja ja", säger jag. Men hör och häpna, hon vill ta tempen i stjärten på mig. Jag vägrar, hon blir sur, jag ännu surare.

Så jag blir kvar i min säng tills mamma kommer hem.

Jag har ett vagt minne av att mamma inte blev glad. Den tanten slapp jag i alla fall nästa dag. Då fick jag en som läste högt för mig och inte bara satt vid köksbordet och gjorde vad tanter kan tänkas göra vid ett köksbord.

NINA G

POESI

Lycka

● Lycka
Stilla lördagseftermiddag
Lunchen äten
Kaffet drucket
Ren och torr om fötterna
Vad är lycka?
Här och nu

KERSTI

Det är upp till dig istället

Du vet själv vad du gillar, vad som får dig att må bra och hur du vill umgås med andra. Och det blir väl inte mindre viktigt bara för att du blir äldre?

På våra äldreboenden kan vi därför vara lite jobbiga. Vi vill veta vad du tycker, vi vill att du själv ska välja hur du vill spendera dina dagar och vi vill att du ska vara så delaktig som möjligt i det som rör dig. För livet ska levas – hela livet.

Ett medmänniskligare samhälle

MED EGNA ORD

KORT SAGT & POESI

Spring inte så fort

● Spring inte så fort
den väg du går idag
kommer aldrig åter
De människor som står
vid busshållplatsen idag
tar kanske en annan väg
imorgon

Spring inte så fort
hon håller en tidning
i handen
hon vill berätta om
200 ansikten i Sverige
som inte har något hem

Hon vill berätta om
sin situation eller bara sälja
just Situation Sthlm
och tjäna nån krona

Spring inte så fort
gå en smula
eller spring idag
imorgon kanske
du inte kan
Jogga lite,
känn luften i lungorna
hur de pressar dig framåt
i ett glädjetjut
att det var en hel timme sen
du tände en cigarett

Vart tog den svenska välfärden
vägen,
vad hände med Per Albin
Hanssons
Folkhem,
ett hem för alla
och en trygg pension
en guldkant i livet
när språngmarschen är slut
Nu gäller så ofta Rot och Rut
och så mycket skatteplanering
och så många mil
att åka med en bil

Och alla kanske inte vill ha sin fil
på Kafé i Ny Gemenskap
men om du vill kan du få fil
och en ostsmörgås därtill
hos Frälsis på Östermalm
eller i Korskyrkans kafé
mellan 9 och 12
Helt fritt men kaffet kostar 5,
5 kronor som i krigstid

YVONNE LINDVALL

Min lilla Dagbok

● Jag vaknar klockan 07:00, det är fredag
den 14:e augusti. Slår på TV:n, kanal 4, God
Morgon-programmet. Går ut i köket, sätter på
mig morgonrocken, sätter på vattenkokaren,
håller upp pulverkaffe i muggen, öppnar kylan
och breder en hård ostmacka, sätter mig i
skinnfåtöljen och tittar på 4:an. Just nu är
det relationsexperten som gör sina utlägg
om konsten att bevara ett äktenskap eller
skilja sig. Idag kommer hemtjänsten, de
ska ringa först, och hjälpa till med städning,
fönsterputs och tvätt. Mera TV, "Mat från
trädgårdslandet". Växlar in på BBC Business.

Ska till redaktionen om jag hinner och så
ska jag handla på Coop.

Utanför Coop sitter en tiggare. Hon får en
20-lapp. När jag är klar med handlandet går
jag ut och tänker att tiggaren kan vara glad åt
20-lappen – ack nej, hon hälsar på mig som
om hon aldrig sett mig förut. Visst har hon
sett mig. Hon sitter här varenda dag. Säger
samma sak kanske och låtsas känna mig
samtidigt som om hon inte sett mig.

Hur går det ihop?
Mvh

LILLEMOR

Mina kunder

● I denna vecka som jag har
stått på Ica Maxi i Nynäshamn.
Det har gått jättebra att stå där
och sälja tidningar. Kunderna är
nöjda och glada att man finns
där hela tiden. De kommer till
mig och pratar med mig om
hur det går för mig att sälja
tidningar, då säger jag att det
går bra och ibland går det inte
bra. Sen sa jag till mina kunder
att jag är ledig lördag och
söndag nu.

På måndag kommer jag tillbaka
och står där och säljer igen.
Några kunder ger mig grejer
och pengar om de inte köper
tidningar av mig då. Jag säger
tack så mycket för att de stödjer
mig hela tiden. Jag tycker att
mina kunder är trevliga och snälla
mot mig. När de kommer fram
till mig så ler jag till dem också.
Jag brukar säga till mina kunder
att de ska ha en trevlig dag och
sen brukar jag säga ha en trevlig
kväll.

De säger tack detsamma.

SUSANNE 294

Nu i pocket!

AKADEMIBOKHANDELN
Att läsa är att resa.

BOKEN FINNS HOS OSS!

Min lilla pojk

● Nu äntligen så ringer jag dig – efter år av tystnad.

Jag vågade be om telefonnumret av hans mamma. Hon tyckte att jag är ju i alla fall hans pappa. Jag har – observera – inte nyttjat alkohol på fem år. Det är skillnad det.

Lillpojken berättar att hans mamma och han hade gått ut klockan fyra på morgonen och beskådat månen, när den var som störst och alldeles röd. "Vad fint det verkar", säger jag, som är på annan ort.

Det har jag ju alldeles glömt bort.

Jag tittar på några foton av honom som liten som jag nålat upp på väggen. Bilder som jag tagit själv. Min pojk berättar att han undervisar i svenska språket för invandrare.

Det är något att vara stolt över.

– Vad ska du göra nu, gubben? frågar jag.

– Ja, jag kom precis hem nu och har inte ätit på hela dan, så om du ursäktar så ska jag laga till någonting ätbart, men ring mig igen bara, om du har lust.

– Okay, säger jag och så lägger vi på.

LILLEMOR

Vädergudar

● I sympati med samernas protest mot gruvdriften i övre Norrland Bad jag Tor om hjälp med att dränka Malmbergsgruvan.

Det gick alldeles utmärkt och de fick tömma den till en kostnad För flera miljarder.

Jag har också fått hjälp av honom att förhindra katastrofer som tex. när orkanen Gustav förväntades drabba Kuba. Den stannade av från kursen och gick in över USA långt mer söderöver. Så när de beklagar sig över väderna på radion

Så undrar jag om de ens bett dem om hjälp med vädret för

Det är ett villkor för att man ska kunna få deras hjälp.

CALLE SAHLSTRÖM

CARLOS

Lady Margit, 94 år

● Jag träffade Lady Margit tvärs över gården i Enskede. Pigg, glad och lite smårolig. Hon berättade glimtar ur sitt minne.

Som ung jobbade hon på Rederiet Lloyd, som servitris för kaptenen och förste styrman, och seglade i flera världsdelar. En gång i Dakar i Senegal gick hon i land med besättningen och kom till en restaurang, där i korridoren fanns nummer på dörrarna, uppenbarligen för sjömän där de gick in med flickorna. En man ur besättningen hade bett en liten tjej på 15 år att sluta med "yrket", gifta sig med honom och få ett bättre liv i Sverige. Men hon hade ruskat på huvudet och förklarat att hennes mamma hade nio barn och var beroende av att lilltjejen fixade pengar till mat för alla barn – det tyckte Lady Margit var så bedrägligt.

Sedermera arbetade hon på Ronneby Brunn och gifte sig med hovmästaren. Dotter och dotterdotter bor nära och hälsar på emellanåt, hjälper henne med ekonomin. Glad och pigg "struttar" hon omkring med sin rullator, i full fräs och tvärnit, stannar och tar en "rök" då och då. Där

hänger man inte me' med rullstolen som jag sitter i.

Hon berättar många saker om sitt liv med årtal, platser o.s.v. Men ser och hör sämre nu. Vi slutade den för mig mycket trevliga kvällen med kaffe och tiramisu och lite sydamerikansk musik, Los Paraguayos.

En annan kväll frågade jag i Lady Margits ombonade hem om Tavlorna. Fastnade för: "Milan" och "Vattenfallet" (Vistafallet i Jämtland). Hon berättar då: att vid 23 års ålder blev

hon bekant med en målare, som hon fick färg och penslar av och började måla, helt själv. Hon sålde några för 50 kr. I samband med detta berättar hon vidare om händelser i sitt liv.

Ytterligare en fascinerande kväll. Går hem med fin inre känsla av hennes rika och omväxlande liv. Och med Lady Margits ord: "Jag var så mager och klen, så de trodde jag skulle dö! Men jag lurade dom jag! Ska fylla 95 år 26 januari 2016."

CARLOS

CARLOS

MED EGNA ORD

KORT SAGT & POESI

Tro

● Blickfast troget för att hur vi ser på det viset bland alla alternativen fast som bunden vid åsynen man ser på blickpunkten hennes inre jag och man är blickfast trogen jagets gåva som ur tro uppstått och vid tron om allt se man, se kvinna och varandras blickar fasta i tron om varandras enade, ömsesidigt speglades i blicken för att den trons delande är känslomässighetens alla aspekter.

Formad ur trons källa förd av den enskildes fantasi om den andre samt byggd att delas var på dess bygge utvecklas och var och en med sin tro innerligt blickfast i dessa skådande form givet magin till delad trovishet, ögonblickligen direkt fångad i allts grund gjord med magins tro visandes vägar att finna varandra och dela magins verkningar i upplevelsevisets samverkande rent magiskt allas tro är.

KAPINJUS

Se Vitögat av Lurken.

Nya dämpare

● Vart tog dina hi-jackers vägen, min vän? Du som stod stolt som stod Nu gungar, knäar och irrar du kring på allt för mjuka och rostbruna fjädrar Slår igenom allt som oftast – allt för ofta Och din GPS visar fel som fan Du irrar, min vän
Försök att förstå att jag ser det som så... Du behöver helt enkelt restaureras och renoveras Skaffa en ny karta (då helst analog) och en ny kompass Mitt minne av dig är av en kämpare
Men nu, min vän, är det dags att skaffa nya dämpare Det hjälper inte längre med stavar
Ps. Jag klarar inte heller besiktningen prickfri, jag vet... Men jag vill säga dig detta innan du får körförbud. Ds.

LURKEN

Allt grov på nytt

● Vårens blomstrande tid och vinteride är över för allt levande som övervintrade återvänder ur idet, instinkt inställd för föda. Vårens tecken går över i försommar innan den sista i maj månad för då borgar sommar ungefär och alla möjliga färger ger naturen åter sin prakt i det Gröna o Röda o Blåa o Vita o Gula o Svarta o Bruna med gulnande löv och regn o rusk annalkas höstens snabba ankomst stannar upp i allt det vissna se snön gnistrar klart i skyn o vintern intar position vita ängder is på sjö o hav men det har varit nu allt vaknar, dvalan är över, allt liv återväcktes av Solen strålars vindar värmden moderjord åter upp så nu kan allt gro på nytt.

KAPINJUS

KORT SAGT & POESI

Bingo

● Alla nummer blev rätt du vann
Bingo
Bingo i varje stad
Bingo på Söder i Stockholm
Bingo vid Hötorgshallen
Bingo inte så långt från St Görans sjukhus
Bingo
Bingo med "Loket" i TV
Bingolotto från Göteborg
Bingo fem rätt i rad
Du vann
Jag kan inte räkna men du vann
Du fick alla rätt i raden och tillgång till hela staden den vackraste plats på jord

Nära Bingohallen blinkar Las Vegas här i Stockholm blinkar Las Vegas så ingen tänker på spelberoende eller på morgondagen Idag är vinstens dag, idag är nuets dag och på Casino Cosmopol tar det bara fem timmar att spela bort en hel månads pension

Postkodmiljonären ger grannvinster som bingon gjorde förr Numera är det nog ändå högsta vinsten att kunna stänga sin egen dörr och låsa tryggt och säkert och koka en kopp kaffe helt visst.

YVONNE LINDVALL

Ta min vante

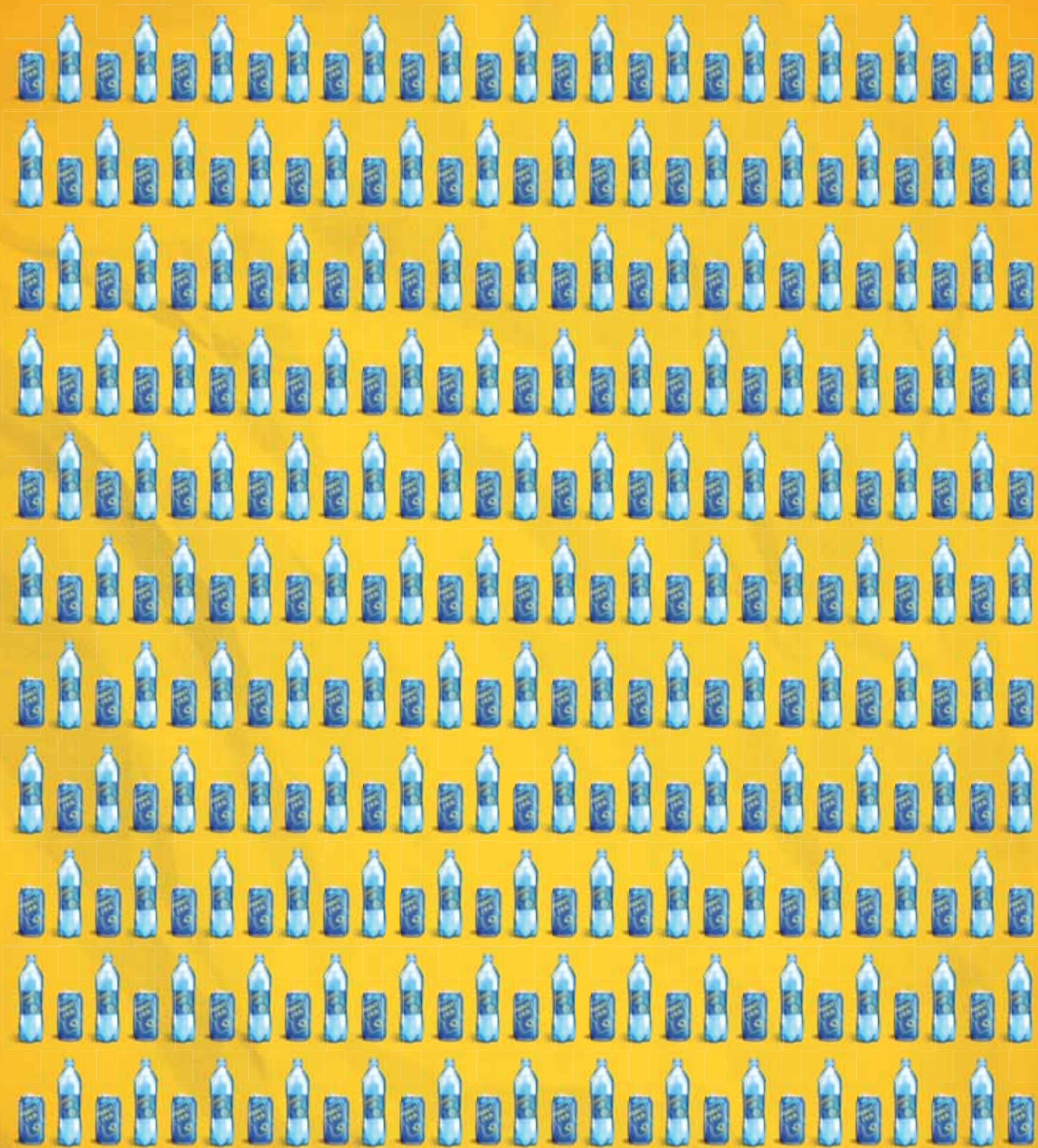
● Ta min ena vante så delar vi på smärtan
Tillsammans klarar vi kylan
Om bara för idag

Hand-i-hand besegrar vi dagen Höger eller vänster – du får välja

Det går bra
Var inte orolig
Det går bra

Imorgon tar vi nya beslut
Det är en annan...
Men vi klarar oss i dag

LURKEN

Har du mycket pant?

På våra pantmottagningar i Årsta, Frihamnen och Kungens Kurva kan du lämna in hela säckar med pant. Pantpengarna får du insätta på önskat bankkonto och du får naturligtvis samma ersättning som i butik.

Läs mer på www.pantamera.nu. Tack för att du pantar!

FÖRETAGSPRENUMERATION

Med en företagsprenumeration hjälper du och ditt företag till att göra Stockholm till en bättre stad för oss alla att bo i. Vill ni också företagsprenumerera på Situation Sthlm och synas med er logotyp på denna sida? Kontakta oss:

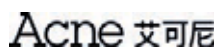
Herman Sundgren (herman@situationsthlm.se), tel: 08-545 953 94

BOTKYRKABYGGEN

www.ffprofireklam.se

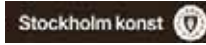
better work, better life

STIFTELSEN OSCAR HIRSCHS MINNE

Svensk Rikstäckande Butiksservice

Ljuset lyser i mörkret,
OCH MÖRKRET HAR INTE ÖVERVUNNIT DET
Ur Bibeln, Johannesevangeliet 1:5

WWW.LJUSIMÖRKRET.SE

Svenska kyrkan
 STOCKHOLMS STIFT

"Allt inramat av Sveriges kanske bästa sångröst"

Seinabo Seys

Pretend

★★★★ Det var länge sedan jag hörde ett så helgjutet debutalbum som Seinabo Seys *Pretend*. Men så har också 25-åriga Seinabo Seys bidat sin tid inför sin första full-längdare. Och vuxit en hel del under den resan, som också kommit att innefatta början på en framgångsrik internationell karriär.

Häromveckan hyllades Seinabo Seys låt "Poetic" av den amerikanska popstjärnan Taylor Swift under parollen "nya låtar som kommer att göra ert liv mer fantastiskt". Och medan jag lyssnar på *Pretend* frankerar jag ett brev – med två Seinabo Sey-frimärken.

Merparten av låtarna på albumet *Pretend* har faktiskt getts ut i ep-format, under 2014 och 2015. Men det gör faktiskt ingenting. För det händer någonting när låtarna sammanfogas till den helhet som albumformatet erbjuder.

På "Pretend" har Seinabo Sey, tillsammans med producenten Magnus Lindehäll, mejslat fram en pop- och

dansskiva med en elektronisk, ofta dov, produktion – där slagverk blandas med ivriga stråkar, autotune och bombastiska köror, på det mest storslagna men samtidigt sakrala sätt. Stompiga popballader som "Poetic"

och "Hard Time" blandas med de något dovare alstren som bitterljuva "Ruin" och pianobaserade "Burial". Allt inramat av Sveriges kanske bästa sångröst.

ALEXANDRA SUNDOQVIST

MUSIK

Teddybears

Rock On

★★★★ *Rock On* är en samling välproducerad popmusik för reklamavbrotten på tv. Peugeot använder redan catchiga "Sunshine" för att kränga sina 208-modeller. Det ett smart sätt att tjäna pengar på när ingen längre köper några skivor och Teddybears har länge framstått som ett ytterst smart band. *Rock On* är också starkt präglad av flera Kingston-besök och lyckade samarbeten med bland andra Beenie Man. Tyvärr resulterar det även i ett par riktiga bottenapp som "Marathon Man" med Cutty Ranks. Jag vet inte riktigt vad som skulle gå att sälja till den låten men Teddybears har säkert redan cashat in.

DAVID BOGERIUS

Karl Jonas & Blood Music

The Light of the Future (Dark of the Past)

★★★★ Karl Jonas Winqvist har försett oss med eklektiska popsånger i 15 år. Många skivor har det blivit, inte minst med soloprojektet Blood Music. Nya skivan är ett slags tonsatt självbetraktelse. Utifrån sin nuvarande position blickar han framåt och bakåt på det egna livet – men också på samhället i stort. Allt i en novelliknande form. Karl Jonas Winqvist tänjer på gränserna för vad poplyrik kan vara. Titelspåret handlar exempelvis om hur han som sjuåring kom för sent till sin mammas begravning. Om hur han la ett äpple och ett mynt på kistan och svor att aldrig någonsin komma för sent till något igen.

ALEXANDRA SUNDOQVIST

Min stora sorg

Min stora sorg vår/sommar -16

★★★★½ Ann-Sofie "Anso" Lundin hyllades unisont för fjolårets debutalbum. Tre urstarka singelsläpp har skvallrat om samma höga nivå på uppföljaren. Skörheten finns kvar i musiken som fortfarande är i samskling med pseudonymen men stärks nu av en kaxighet som formulerar meningar som "Lycka till med ditt skitliv, lycka till med din skitstil" i den syrliga R'n'B-karamellen "All skit kommer tillbaka". Den ystra dansen och tempohöjningen i "Nära dig" ger mersmak, men i stället planar *Min stora sorg vår/sommar -16* ut i ett lägre tempo. Bortsett från utsökta "Gud gråter" sjunker låtarnas kvalitet mot slutet.

DAVID BOGERIUS

ÄKTA LATINO-RYTMER

Mellan Caracas och Eskilstuna

DET STOCKHOLMSBASERADE

BANDET Sudakistan kombinerar latino-rytmer, punk, garagerock och psykedeliska influenser med sång på svenska, engelska och spanska. I november kommer bandets debutalbum *Caballo Negro* (svart häst), som har producerats av Jocke Åhlund och Luke Reilly. Majoriteten av bandmedlemmarna har sydamerikanskt ursprung.

– Vi möttes för tre år sen på restaurangen Matkultur/El Mundo. Tre av oss är kokkar och vår sångare Michell var bartender där. Arvid, vår gitarrist, var son till ägarna. Vi startade ett band och började jamma. Soundet kom naturligt för oss. Det var gränslöst och fritt, minns basisten Maikel Gonzalez.

Första singeln släpptes för tre år sedan och hyllades av svenska, liksom amerikanska, musikbloggar. Sedan dess har bandet mejslat fram och vidareutvecklat sin brokiga ljudvärld.

– Vi mixar latinska rytmer – det vi växte upp med – med punk, garagerock och metal. Jag tror att man verkligen kan höra att det är därifrån vi kommer; att de här killarna fejkar inte latino-rytmen. För oss handlar musiken mycket om att försöka passa in i ett samhälle, säger Maikel Gonzalez, som kom till Sverige från Venezuela för sex år sedan.

Sudakistan består också av Michell Serrano, Arvid Sjö, Juan Jose Espindola och Carlos Amigo. Bandnamnet anspelar på en fiktiv plats "nånstans mellan Caracas och Eskilstuna". Titeln på debutalbumet *Caballo Negro*, som släpps 20 november, är en hyllning till den kubanska musikern och kompositören Pérez Prado.

– Pérez Prado är en stor inspirationskälla, hans låt "Caballo Negro" är helt fantastisk, säger Maikel Gonzalez.

ALEXANDRA SUNDOQVIST

FLÄSKIG FAKTA

CREATIVE COMMONS

Uppmärksamhet
åt grisen

GRISEN ÄR ETT av de intelligenta djuren i världen. Det hävdar forskaren och författaren Martin Ragnar, som är aktuell med boken *Grisens historia – så mycket mer än fläsk*.

– Tänk att vi framgångsrikt använt grisar för att vakta får när vargen strök runt knutarna i södra Småland förr i tiden. Eller att det finns grisar som korsat gränsen för det vi brukar kalla kultur och faktiskt själva bedriver ett slags primitivt jordbruk, säger Martin Ragnar.

Han är inte förvånad över grisfläskets popularitet som råvara, men vill hjälpa läsarna att utöva sin konsumentmakt baserad på bokens fakta om fem olika grisars väg från kulting till kotlett.

– Människan är en allätare men det är viktigt för mig att konsumenterna verkligen är välinformerade om fläskets tillkomst så att man kan välja rätt i relation till sin egen moraliska kompass.

MARTIN RAGNAR, SOM arbetar som vd på Svenskt Gastekniskt Center, har tidigare skrivit ett tjugotal böcker om bland annat svensk ost och regional matkultur.

– Nu tyckte jag att det var hög tid att ägna grisen vederbörlig uppmärksamhet. Trots att grisen betraktar människan med ett slags ödmjukhet och vänskap är den ofta föremål för smutskastning och negativ mytbildning. Det tycker jag är tråkigt. Grisar är fantastiska djur som har haft med såväl Wall Street som Fords och den moderna bilindustrins framgångssaga att göra.

Tror du att man ändrar uppfattning om grisar efter att ha läst din bok?

– Ja, det känner jag mig övertygad om att man kommer att göra!

DAVID BOGERIUS

Ovanlig familjeskildring i förorten

Augustin Erba
Blodsunden

★★★★ I Fisksätra bor Amadeus med sin mamma som är en blåblodig prinsessa, sin far som är atomfysiker från Egypten, två yngre syskon och schäfern Felix. Till skillnad från många familjeskildringar i förorten andas denna överklass mitt i underklassen. Det adliga arvet krokar med familjens knapra och stundtals skitiga tillvaro. Men barnen ska gå i stans finaste skola. Amadeus börjar Franska skolan, där han blir mobbad. Varje dag kommer han hem till en våldsam far som frågar: var du bäst i klassen i dag? Och som inte nöjer sig med mindre än så. Och till en mamma som alltid är sjuk, som säger att hon inte är gjord för att leva och som helst inte vill lämna lägenheten.

Berättelsen om den lillgama Amadeus, som tvingas ta ansvar för småsyskon och hund, varvas med berättelsen om Amadeus 30 år. Han som gifter sig och ska bli far. Rådslan att bli som sin far. Vad har han ärvt och vad betyder blodsband? Vilka konsekvenser har det fått? Och vad händer när han vill hjälpa en väninna och hennes tjej att få barn?

Det är en smärtsam och kärleksfull

SANDRA LÖV

roman. Och underhållande. Augustin Erba krånglar inte till det, han beskriver hur det var, utan självömkan eller ilska. Trots att den är över 500 sidor lång och tar upp ämnen som psykisk

ohälsa och misshandel, så känns den ändå inte alls tung. Och även när klockan är för mycket tänker jag: bara ett kapitel till.

MARIA HAGSTRÖM

BÖCKER

Jens Lapidus
STHLM DELETE

★★★★ ½ Ett bestialiskt mord på Värmdö får konsekvenser för det udda paret Teddy och Emelie som vi känner igen från föregångaren *VIP-rummet*. Det låter som högst ordinarie innehåll i den aldrig sinande strömmen av svenska "samhällsskildrande" deckare men Jens Lapidus har övertygat oss,

SARA HOGRETTZ

inte minst med sin succédebüt *Snabba Cash*, om att han är bättre än så. Växlingarna mellan då- och nutid görs

liksom de detaljerade och trovärdiga beskrivningarna av samhällets skugg- och solsidor med säker hand. Ändå briljerar författaren främst med sin pålitliga förmåga att skapa ännu en så kallad bladvändare. Lågstanivån är hög i Jens Lapidus skivrarstuga.

DAVID BOGERIUS

Sara Olausson & Felicia losif
Det kunde varit jag

★★★★ ½ Sara Olausson är serietecknare med en rad hyllade böcker bakom sig, bland annat en antologi om mens. Ett möte i Liljeholmen skulle emellertid putta in Sara Olaussons kreativa gärning på en ny bana. När hon träffade den tiggande EU-migranten Felicia losif var det inte bara början

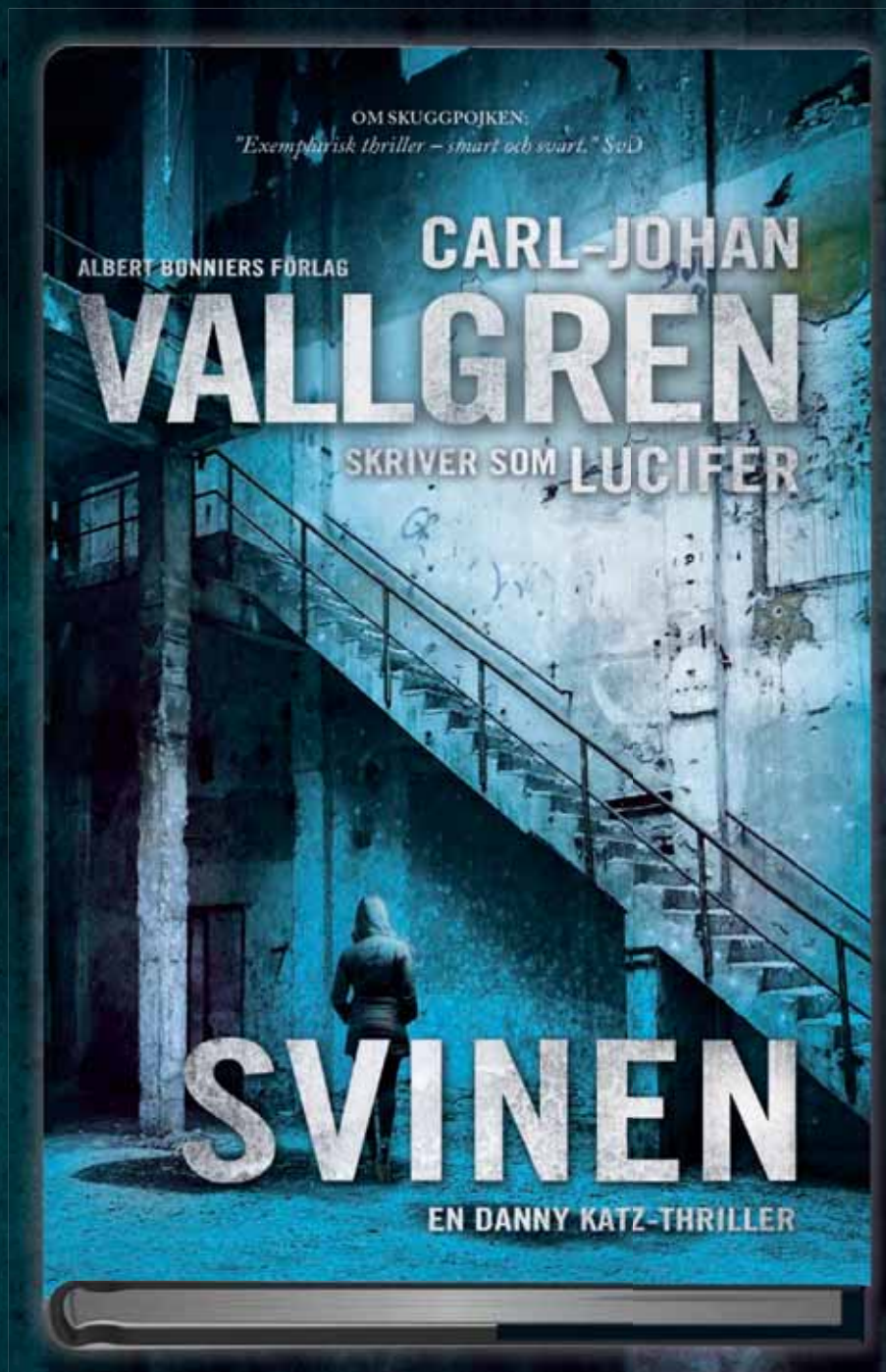
på en stor vänskap. Så småningom beslutade sig Sara Olausson för att berätta Felicias historia i *Det kunde varit jag* – beskriva hennes erfarenheter, vad som fört henne till Sverige och hennes drömmar om ett hus i Rumänien. *Det kunde varit jag* är en blandning av serier, intervjuer, fotografier och dagboksliknande text. Boken är ett slags karta över deras vänskap och en rapport över hur Felicia losifs husdröm sakta realiserar. Det är en fin skildring som påminner om detta med att ingen kan göra allt, men att alla kan göra något. Och att det en gör kan lämna betydande avtryck i en annan människas liv.

ALEXANDRA SUNDQVIST

GABRIEL LILJEVALL

ETT SISTA JOBB, SEDAN ÄR DET SLUT
PÅ DET KRIMINELLA LIVET. INGET KAN GÅ FEL.

Jorma Hedlund har egentligen dragit sig tillbaka.
Men tipset om värdetransporten är för bra för att passa.
Carl-Johan Vallgren skriver som Lucifer. *Svinen* är en fristående fortsättning
på *Skuggpojken*, den andra boken i en serie noir-thrillers om Danny Katz.

AB
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

NALEN

TANYA STEPHENS

FRE 6/11

DANIEL SLOSS

SÖN 8/11

KITTY, DAISY & LEWIS

TOR 12/11

MACHINE GUN KELLY

FRE 13/11

KID INK

LÖR 14/11

YELAWOLF

FRE 20/11

DAVID URWITZ

LÖR 21/11

VINTAGE TROUBLE

SÖN 22/11

JOEY BADASS

LÖR 5/12

JOSH ROUSE

MÅN 7/12

REGERINGSGATAN 74. MER INFO OCH BILJETTER PÅ: WWW.NALEN.COM 2015

TRABT FILM

En obehagligt hotfull framtidsversion

Det vita folket

★★★★ Lisa Aschan gjorde ett tydligt avtryck i den svenska filmfloran med debuten *Apflickorna* för några år sedan. Lika särpräglad, men än mer komplex, är uppföljaren *Det vita folket*. Det är vinter i ett Sverige inte alls långt in i framtiden då Alex, en välspelande Vera Vitali, blir gripen och fördd till ett stort underjordiskt och modernt fängelse. Vi förstår att detta är en sorts sluss, skärseld eller station för deportation där fångarna väntar

på sin tur att avvisas. Vi får dock inte reda på vad Alex har gjort, eller till vilket "hem" hon ska skickas när hennes tur kommer. Mycket lämnar Lisa Aschan åt oss själva att fylla i. Det gör inte filmen mindre spännande. Från första början bestämmer sig Alex för att fly. Men vakterna, ledda av den rigida Viktoria, en rusking Pernilla August, rutinerna och själva berggrummet bjuder på hårt motstånd. Efter ett tag hittar hon dock luckor i

systemet och märker att mer utspelas under ytan än hon först kunde ana, bokstavligen.

Lisa Aschans framtidsvision är obehagligt hotfull och hård, och samtidigt ett varnande finger som visar vart vårt land kan vara på väg. *Apflickorna* utforskade ämnet makt i liten skala mellan två människor, i *Det vita folket* är det ett helt samhälles maktstruktur som blottläggs.

HENRIK EMILSON

ETT FAN BLIR FILM

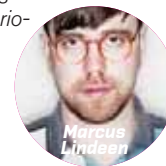

LESAI FRODELL

Brevet till Bergman

I november visas Marcus Lindeens kortfilm *Dear Director* på Zita, om pianisten Kazzrie Jaxen som skrev ett 16 sidor långt fanbrev till Ingmar Bergman efter att ha sett hans *Ur mario-*

netternas liv på bio.
– Jag hittade brevet när jag satt i Bergmans arkiv och letade material till en

JOHAN STRANDBERG

pjäs. Jag sökte upp Kazzrie och berättade att jag ville göra en film om henne. I min film läser hon ur brevet, spelar vild jazz och berättar den helt otroliga historien om hur hon tack vare Bergmans film insett att hon inte är ensam i sin egen kropp. Kazzrie bär på resterna av sin egen ofödda tvilling inkaplade i en liten fettklump på ryggen, det kallas vanishing twin syndrome och människor som har det upplever att det påverkar hela deras identitet.

Har nån film påverkat dig lika starkt?

– Att bli så pass omskakad har nog inte hänt mig. Men jag minns tre väldigt starka filmupplevelser som tonåring. Superspännande thrillern *The Game*, sötsliska *Beautiful Thing* och hur jag grät till eftertexterna i *Breaking the Waves*.

HENRIK EMILSON

FILM

Det borde finnas regler

★★★★ På många vis är Linda-Maria Birbecks debut en *Fucking Åmål* för 10-talet. I landsortstristessen möter vi Mia och Mirja som spritter av liv och hormoner och har dubier över en vuxenvärld som är svår att förstå. De vet dock att inträdet är oundvikligt och Mirjam är steget före och blir ihop med en äldre man. Mia stretar emot, hämmad av familjeproblem. Tonträffen är suverän mellan kompisarna och deras sidekick Karl och storyn väjer varken för att vara svår eller lite larvig, när det behövs.

HENRIK EMILSON

Taxi Teheran

★★★★ Den iranske regissören Jafar Panahi är belagd med yrkesförbud, men han låter sig inte stoppas av det. I stället för en storskalig filmproduktion gör han om en taxi till en sorts ministudio, med sig själv i regi- och förarsätet. Filmen är en sorts blandning av spelfilm och dokumentär där han till synes spontant plockar upp folk i sin bil och de ger oss brottstycken av livet när de för sina samtals i passagerarsätena. Som alltid är det enkla det effektivaste sättet att berätta en historia.

HENRIK EMILSON

Tale of Tales

★★★★ Italienaren Matteo Garrone gjorde den stilsäkra *Gomorra* om den italienska maffian 2008. Genrebytet är stort till sagans värld där *Tale of Tales* utspelas. Här finns allt: kungar, drottningar, hjältar och mystiska varelser, men också berättelser om en viss moral, svek, lurendrejeri och löften som alltid bryts, vilket bildar en sorts cirkel som alltid sluts så där förnumstigt som de gör i sagor. Tre parallella historier tar oss med på en fantastisk resa där rådet är: Luta dig tillbaka och njut.

HENRIK EMILSON

Efterskalv

★★★★ Magnus von Horn debuterar med en av årets starkaste svenska filmer. *Efterskalv* är lugnt och metodiskt berättad. Informationen vi behöver för att pussla ihop vad som har hänt portioneras ut i små och ofta känslotunga doser. Ulrik Munther har med all rätt hyllats för sin prestation som John, som kommer hem till byn efter ett fängelsestraff för mord och möter kylan bland forna vänner och samhälle, men det är Mats Blomgren som den pressade pappan som håller ihop filmen till det tunga slutet.

HENRIK EMILSON

 NATURKOMPANIET

SICKLA KÖPKVARTER | SVEAVÄGEN 62 | ODENGATAN 50 | TÄBY CENTRUM
HANTVERKARGATAN 38-40 | KUNGSGATAN 4 | KUNGSGATAN 26
WWW.NATURKOMPANIET.SE

ANDREAS JAKOBSSON:

"Det är som en skattjakt"

FÖRRA ÅRET GICK tre miljoner ton livsmedel till spillo bara i Sverige. Att dumpstra, det vill säga att ta sopor, blir allt vanligare. I *Svinnlandet. Min resa genom en värld av slöseri – och hur den gav mig ett liv i överflöd* berättar frilansjournalisten Andreas Jakobsson om hur hans familj under två år levte på gratis mat som andra, främst matbutiker, slängt. Han bedömer att butiksvärdet på maten han hämtat från soporna är 150 000 kronor.

– Det är kul att dumpstra, det är som en skattjakt. Samtidigt blir man lite illamående när man ser hur mycket mat affärerna kastar. Framför butiken sitter det oftast minst en tiggare. Bakom kastas massvis med mat som är fullt ätbar. Ofta låser affärerna in sina sopor. De vill inte att vi ser hur mycket de kastar.

Vad är det vanligaste du hittar i soptunnorna?

– Bananer, paprikor och tomater. Men också ost – färskost, vanliga ostar eller mögelostar.

Grönsaker och frukt slängs ofta för att de har ett skönhetsfel, men de går fortfarande att äta. Det är också vanligt att det slängs stora förpackningar, exempelvis ett nät med 23 clementiner där bara en är dålig. Eller ett sexpack folköl, där en av burkarna gått sönder.

Och vad är det lyxigaste du hittat?

– En gång hittade jag 19 flaskor jättedyr olivolja. En annan gång hittade vi två kilo ekologiska pinjenötter.

LENA GRANFELT

Jag har också gjort en del ostfynd, stora fynd i form av två stycken prästostar – på 12,5 kilo vardera.

Varför slängs de här sakerna?

– Vad gäller de stora förpackningarna så tror jag att personalen har så pressade arbetsdagar att de inte har tid att rensa innan de kastar. Vissa livsmedel har passerat sitt bäst före-datum. Men grundproblemet är att butikerna har så stort utbud och att det är svårt att beräkna vad som kommer att säljas.

En del ser dumpstring som en civil protest mot matsvinnet, andra dumpstrar av ekonomiska skäl. Vad är den främsta drivkraften, tror du?

– Jag tror att det är ungefär

50–50. Man kan se det som att man är ute på ett miljöarbete. Men samtidigt är det ju ett betalt miljöarbete eftersom man slipper köpa mat själv. Våldigt få av dem som dumpstrar har det gott ställt. De är ofta studenter eller arbetslösa. Jag har aldrig träffat nån med en fet månadslön som är ute och letar bland sopor på natten.

Vilka åtgärder krävs för att matsvinnet ska minska?

– Det krävs politiska styrmedel. Om man höjde skatten på sopor skulle det bli dyrt för affärer och företag att slänga. Då skulle de bli bättre på att ta till vara maten och på att skänka mer till välgörenhet.

ALEXANDRA SUNDQVIST

LYRIK I MUSIK

En vecka med poesi

UNDER EN VECKA i slutet av november intar poesin Stockholm. Poeter från hela världen kommer till staden för att delta i Stockholms Internationella poesifestival. Årets tema är "Lyriken i musiken".

En lång rad artister kommer att delta i samtal och uppläsningar, som varvas med musik och dans, där de försöker besvara frågor som: Vad händer när poesin möter dansen? Och hur mycket betyder musiken för lyriken?

Bland annat kommer Lina Högröm, mer känd som musiker-tisten Skator, som fick Svenska kompositörers och textförfattares pris som årets bästa textförfattare 2014, och Mattias Alkberg, som nyligen släppt albumet *Personer*, att både framföra musik och samtala med kulturskribenten John Swedenmark om text- och musikskapande.

– På lördagen framträder en av Sveriges mest älskade poeter, den supermusikaliska Göran Sonnevi, och den prisbelönta jamaicanske Kei Miller som ser sin poesi som en form av musik. Kei Miller skriver från de utsattas perspektiv, om sociala orättvisor, förtryck och reggaemusikens betydelse, berättar Maria Trejling på tidskriften *TOTAL*, som arrangerar festivalen.

Stockholms Internationella poesifestival pågår 24–28 november.

MARIA HAGSTRÖM

Göran Sonnevi.

SARA MAC KEY

ZELDA AV LINA NEIDESTAM

Guldbygge

Arkitekten Gabriella Kljnt, guldmedaljör i VM i trädkojbygge 2015, med sitt lag "Bertsson och Cedervall arkitekter".

BRILJANT

– Vi visste inte innan hur trädet vi skulle bygga i såg ut. När vi kom till tävlingsplatsen på Kvarnholmen fick vi fyra träd att bygga i, det var askar. Ingen av dem hade speciellt många grenar och så sluttade de lite neråt. Vi hade en grundidé innan vi kom dit om hur vi skulle bygga, men fick tänka om.

– I vårt lag var vi sex personer och det var totalt sju arkitektlag som deltog i VM. Kojorna vi byggde skulle tolka och representera barnkonventionen genom att vara lekfulla, tillgängliga och säkra och så skulle de vara arkitektoniska och ekologiskt hållbara och ha en magisk potential.

– Alla tävlande fick samma mängd virke och lika mycket spik och skruv, sen hade vi åtta timmar på oss. Det svåraste med vår koja var att få till de rundaktiga formerna. Vi gjorde en böljande tunnel genom träden som nästan blev som en rutschkana. Där gick det också att åka in med rullstol. Kojan öppnade sig sen utåt, längst upp, som en megafon och en plats där barn kan höras och uttrycka sina åsikter. Vi kallade vår koja "Den magiska megafonen".

– Det är roligt för oss arkitekter att vara med i VM i trädkojbygge eftersom det är nåt utöver det vanliga. Och det är bra att gå in i ett barnperspektiv för mig som annars ritar skolor och sjukhus för barn.

– Vårt lag var med i VM förra året också, då kom vi tvåa. Vi trodde verkligen inte att vi skulle vinna i år eftersom vi tyckte att de andras kojor var så bra. Juryn bestod av barn i åldrarna 7–9 år och några arkitekter. De gick runt hela tiden och tittade på när vi byggde. Priset delades ut på kvällen, det var en staty som barnen hade skapat och så fick vi ett diplom. Bäst av allt var ändå äran.

BERÄTTAT FÖR **GERD ERIKSSON**
FOTO **MAGNUS SANDBERG**

FREDAGSBANDY
PÅ SÖDERMALM

VÄLKOMMEN TILL EN NY BANDYSÄSONG!

NOVEMBER PÅ ZINKENS DAMMS IP

HAMMARBY – BROBERG **FRE 30 OKT**, KL 19.00

HAMMARBY – VÄNERSBORG **FRE 6 NOV**, KL 19.00

HAMMARBY – SANDVIKEN **ONS 18 NOV**, KL 19.00

HAMMARBY – VETLANDA **ONS 25 NOV**, KL 19.00

LADDA UPP I VÅRT ZINKENTÅLT INNAN MATCH.

LÄS MER OCH KÖP DIN BILJETT PÅ

HAMMARBYBANDY.SE

HAMMARBY
BANDY

"Sätt press på våra politiker"

Var har du varit?

– Jag har varit på Betongverkstan och handlat present till en kompis i Västervik. Det är kemikaliefria städmedel och de är väldigt bra.

Hur ofta köper du tidningen?

– Inte jätteofta. Jag köper när någon säljare ser extra eländig ut eller när det är en intressant person på omslaget, som till exempel numret

ODDENGATAN, 11.00
NAMN: Cecilia Wemming
ÅLDER: 33 år
YRKE: Företagare
BOR: Skanstull

med Filip och Fredrik.

Är det nåt du saknar i tidningen?

– Nej inte direkt. Men det går alltid att skriva mer om missbruksproblematiken för att sätta lite press på våra politiker.

TEXT **GERD ERIKSSON**
 FOTO **MAGNUS SANDBERG**

Rusta dig för vintermörkret. Släpp in solen i ditt liv.
D-vitamin för hela familjen.

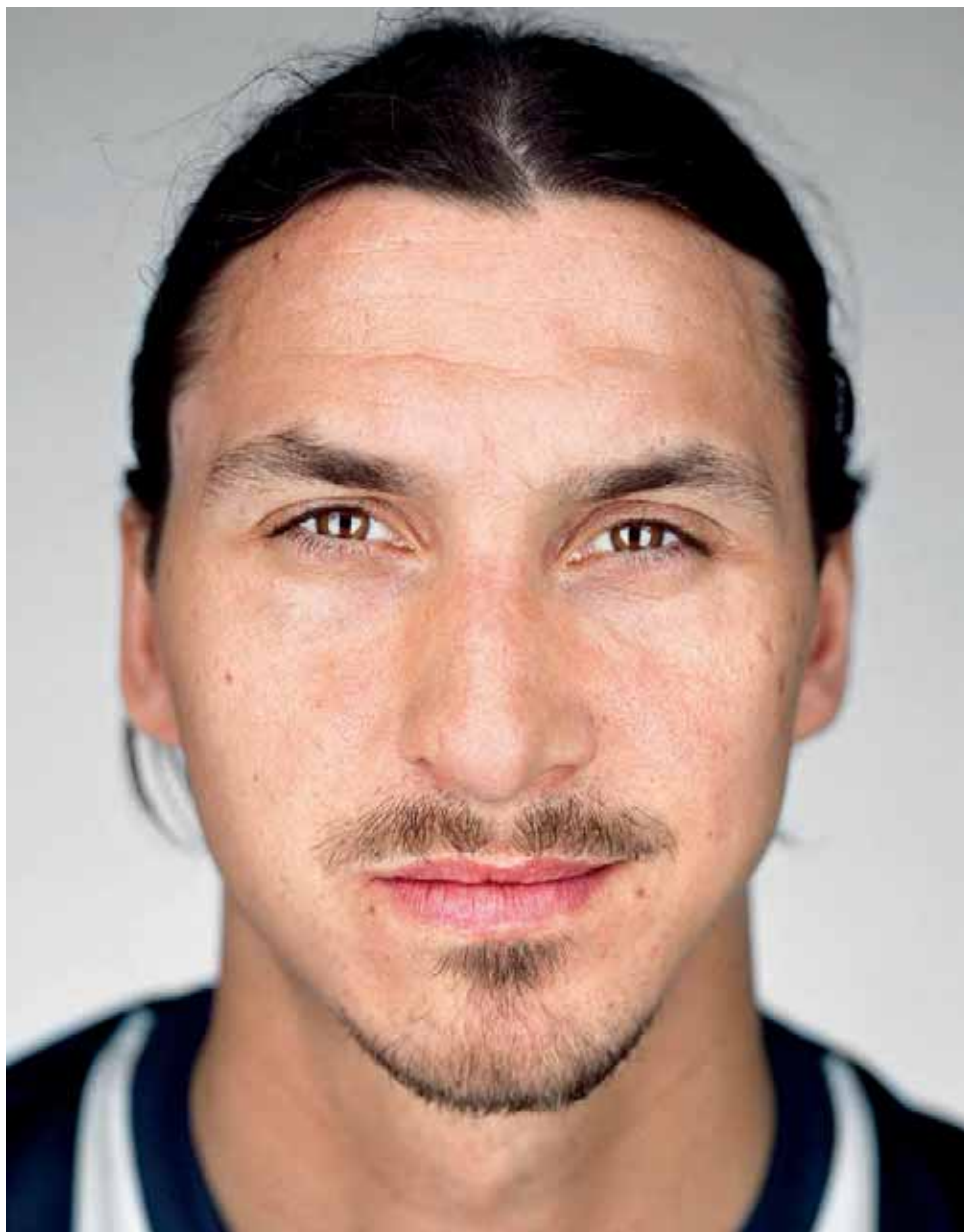

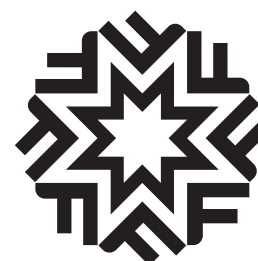
Foto: Martin Schoeller

Martin Schoeller

Up Close

Martin Schoeller, en av vår tids främsta porträttfotografer ställer nu för första gången ut i Sverige. Hans arbete kännetecknas av visuellt starka porträtt och drivkraften är att komma bakom fasaden och fånga det unika och samtidigt universella, med varje människa. Sedan spelar det ingen roll om det är Zlatan Ibrahimović eller någon okänd han mött på gatan.

T-bana Slussen, Stadsgårdshamnen 22 | Öppet alla dagar 9–23 | fotografiska.se

Fotografiska

HUVUDPARTNER

LUMIX

PARTNERS

Clear Channel

Audi

LINDAHL

EY

Building a better working world

TELE2